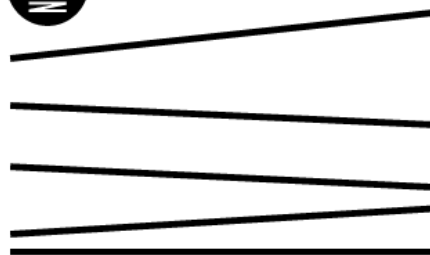

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Mechlenborg, A. T. A.; [A. T. A. Mechlenborg, K. M. F. Suenssen og T. Juel].

Titel | Title:

Ej blot til Lyst : Fortællinger og Vers for Børn

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kjøbenhavn : Gyldendal, 1880

Fysiske størrelse | Physical extent:

122 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

EJ BLØT TIL LYST.

FORTÆLLINGER OG VERS FOR BØRN.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

THIELES BOGTRYKKERI.

1880.

Til Forældrene.

I denne Tid, da Realisme contra Idealisme spiller saa stor en Rolle, turde det maaske være paa Tiden at tale om en lille Reaktion i Barneliteraturen, hvor Fantasien — som er saa elastisk hos Barnet — har et alt for udstrakt Rige at bevæge sig i; en Smule mere Realisme der turde maaske være paa sin Plads, da det spændende, som følger med det overnaturlige, ikke altid er sund Føde for de unge Sjæle, men virker hæmmende paa Tankens naturlige Udvikling, gjør nervøse Børn mørkerædde og ophidser deres Fantasi i en utilbørlig Grad.

De Bøger, vi give den unge Pige, ere i Almindelighed valgte med stor Omhu. For Barnet derimod er Æventyr et Eldorado, hvori de svælge uden synderlig Kontrol, og

dog have vi læst mange anerkjendte Æventyrbøger, der aldrig burde komme i smaa Hænder, hvor Stoffet — om end poetisk — ikke var rent nok til at gaa over i modtagelige unge Sjæle og var langt farligere for Barnet, end en fransk Roman for den unge Kvinde.

Det er derfor, at vi have forsøgt at lade efterfølgende smaa Digte og Fortællinger, som oprindelig ere skrevne for Børn i vor Familie, gaa over i en større Kreds, i det Haab, at de — skjønt uden Feer, Hexe eller Trolde — maatte afvinde vore smaa Venner lidt Interesse.

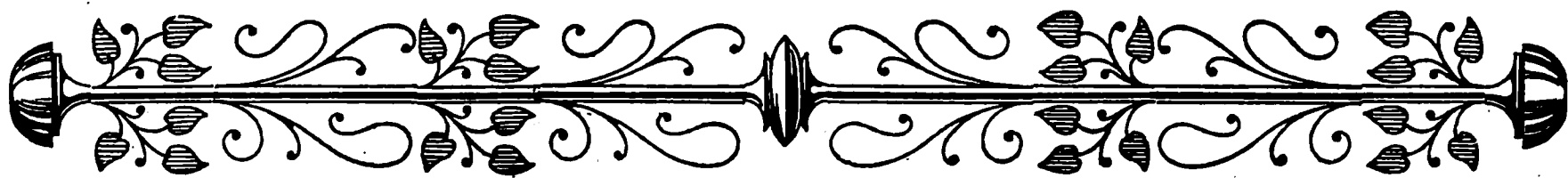
Forfatterne.

Indhold.

	Side.
Den lille Forræder, af Ivar Ring	1.
Led os ikke i Fristelse, af Carl Krone	13.
Søren Klink, af Carl Krone	23.
Olaf den Dagdriver, af Fanny Suenssen	25.
Mestertyven, af Ivar Ring	41.
Mutter har sagt, af Carl Krone	60.
Thyra Danebod, af Ivar Ring	62.
Lille Række, af Fanny Suenssen	77.
Barnet, af Carl Krone	86.
Kong Sverre og lille Gunhild, af Ivar Ring	88.
Pjaak, af Carl Krone	107.
Katten og Hunden, af Carl Krone	120.

Den lille Forræder.

Af Ivar Ring.

S kjende jo alle Frankrig; have I ikke læst om det i Historien, saa har Fader og Moder fortalt jer om den sidste Krig, som Frankrig og Preussen kæmpede sammen. Der døde saa mange Mennesker, som kunde have befolket et lille Land. Sorg og Ulykke fulgte de franske næsten ved hvert Skridt, de gjorde; men da Børn ikke forstaa sig paa Krig, og jeg ikke heller, saa vil jeg kun fortælle jer om en lille fransk Dreng.

Frants var tolv Aar gammel, og i den Alder véd selv et Barn, hvad der er Ret; dog, han var gjerrig; det er en Fejl, som Børn kun sjælden have, deres smaa Hjærter ere saa bløde endnu, de dele gjerne med de fattige, som intet have, og det er kun en simpel Pligt;

men Frants elskede Penge saa højt, at han intet købte til sig selv og endnu mindre gav noget til en fattig.

Hans Fader var en rig Bonde; han havde sendt sine to ældste Sønner med i Krigen, de vare for unge til at være værnepligtige, derfor droge de med som frivillige. Han elskede sit Fædreland, og det gjorde hans Sønner ogsaa; de jubledes og sang af Glæde, da de gik i Krigen, de kaldte Frankrig deres Moder, og hende vilde de beskytte til deres sidste Blodsdraabe.

Han havde ogsaa en dejlig Datter, hun var lige saa smuk som Roserne i Haven. Hun græd ikke, da Brødrene toge i Krigen, hun ønskede kun, at hun kunde have fulgt med dem; men hun maatte blive tilbage og passe Faderen og den lille Broder.

Da kom der Efterretning fra Hæren, at den franske Armé havde tabt et stort Slag og, at Preusserne nu kom til Frankrig.

Der kom Sorg over Folket; men de mange saarede, som laa og led i det fremmede Land og trængte til Slægt og Venners Hjælp, bleve ikke glemte.

Frantses Fader gik om der i Egnen og samlede ind til de saarede, og ikke alene de voxne, men smaa Børn gave deres Sparepenge, for de vare alle saa bedrøvede over deres Landsmænds Nød.

Marie, Frantses Søster, gav alle de Penge, hun ejede, og de vare vaade af Taarer; hun vilde gjerne have givet sit Hjærteblod, havde hun derved kunnet frelse sit Fædreland. Først løste hun Kjæden af sin Hals og lagde i Kurven, saa tog hun Ringen af sin Finger, og til sidst fulgte Spænderne af hendes Sko med, og hele Tiden græd hun, som skulde hendes Hjærte briste af Sorg over alt, hvad de stakkels Soldater maatte lide.

Frants stod i et Hjørne af Stuen, han var ogsaa bedrøvet, hvert Øjeblik kom Huen over Øjnene, for at skjule Taarerne, og Haanden stak han i Lommen, for at tage den lille Pung op, som laa skjult deri; men hver Gang, han rørte ved den, trak han hurtig Haanden op igjen, som havde han brændt den. Hans Hjærte vilde give Pengene, men Gjerrigheden holdt igjen.

Marie, som kjendte hans Svaghed og var bedrøvet over den, saa' den Kamp, han stred, og da hun ikke kunde tænke sig den Mulighed, at hendes Broder skulde være den eneste der paa Egnen, som ikke gav en Skjærv til de saarede, trak hun et lille Guld Kors frem, som hvilede ved hendes Hjærte, lagde det til det andet indsamlede og tænkte ved sig selv, at Korset vilde slette Broderens Synd ud.

»Korset er lagt for dig, Frants,« sagde hun be-
drøvet.

Han saa' et Øjeblik paa hende, blev blussende rød, trak sin Pung op af Lommen og rakte Søsteren den; hun slyngede jublende Armen om hans Hals og trykkede ham til sit Hjærte, det var hans første Sejer; der fulgte nok flere efter, tænkte hun.

Saa kom Natten, da andre artige Børn ligge roligt i deres smaa Senge og sove; men Frants kunde ikke finde Fred, han laa og vendte og kastede sig, han havde formelig Feber; snart rejste han sig op, for at liste sig ud af Sengen, saa tvang han sig atter til at lægge sig ned, — han kæmpede imod Synden; han vilde have sin Pung tilbage, og han skammede sig for sig selv over den Gjerning.

Kurven med det indsamlede stod ved hans Faders Seng, kun nogle Skridt fra hans egen.

Pludselig listede han sig forsigtig hen til Bordet, greb begjærlig sin Pung og skjulte den i Sengen; men den voldte ham kun liden Glæde, hans onde Samvittighed brændte ham, han sagde til sig selv, at han kun tog sine egne Penge, men Samvittigheden svarede: »Du havde givet dem bort, de hørte dig ikke mere til.«

Ingen savnede Pungen, og hans onde Gjerning blev skjult for Faderen og Søsteren, men Guds Øje hvilede paa ham med Sorg.

Fra den Dag af havde han aldrig mere Mod til at se sin Fader og Søster i Øjnene, men slog Blikket ned, saa tit, de saa' paa ham. Og Pengene gjorde ham ingen Glæde, da han maatte grave sin lille Pung ned i Haven, at ingen skulde se den, og mange Gange om Dagen listede han sig hen til det Sted, hvor Pengene vare gjemte, og saa' efter, om nogen havde gravet der; hans skjulte Skat lod ham ingen Ro.

Da kom der en Tid, da det halve Frankrig var oversvømmet af Fjenden. Ingen Mand var Herre i sit eget Hus, og de stakkels smaa Børn krøbe sammen i Krogene, de vare bange for de fremmede Soldater.

Frants gik og skelede til dem; han hadede dem ogsaa, og kunde han spille dem et eller andet Puds, gjorde han det med Glæde, da han var en modig Dreng, som ikke manglede Forstand.

Men, skjønt han hadede dem, alt hvad han formaade, kunde han dog aldrig modstaa deres Penge, naar de lokkede ham til at sælge dem et eller andet.

Denne Pengegridskhed havde en af de fjendtlige Officerer lagt Mærke til, og det morede ham at friste

Drengen. Han saa' den Kamp, som Frants stred, før han puttede de preussiske Penge i Lommen, og hver Gang vandt Gjerrigheden Sejer, og hans gode Forsætter bukkede under.

En Dag kom Frants varm og forpustet hjem. Officeren mærkede, at Drengen lagde en ualmindelig Uro for Dagen. Han fulgte ham med Øjnene og saa', at Frants ilede hen til sin Fader. Sagte listede han sig hen til det Sted i Haven, hvor Fader og Søn trode sig skjulte, og lyttede til deres Tale.

Officeren var kommet for sent, han hørte kun de sidste Ord, og deraf forstod han, at franske Tropper vare skjulte et Sted i Nærheden.

Det var meget vigtigt for ham, saa snart som muligt at faa at vide, hvor de franske Soldater vare, og naar han saa' paa Frantses Fader, stod der en fast Vilje og Retskaffenhed at læse i hvert et Træk; en saadan Mand lod sig heller dræbe, end blot sige et Ord, som kunde skade hans Fædreland; men Frants elskede Guld, han maatte kunne fristes.

Det var en skammelig Handling af en voksen Mand at friste et Barn til at forraade sit Fødeland! Det var en stor Synd imod Gud og Mennesker.

Han lokkede Drengen til en Side og talte venligt til ham; han stoledes paa, at Frants af Uforsigtighed skulde komme til at forraade sig; men han var alt for klog og vejede hvert Ord, han sagde. Til sidst blev Lieutenanten utaalmodig og greb til Guldets; han havde dog en Følelse af, at det var bedre, om Drengen havde forraadt sine Landsmænd af Uforsigtighed, end solgt dem for Penge.

»Jeg véd, at her er skjult franske Soldater, om en halv Time har jeg faaet at vide, hvor de ere, der sker dem intet ondt, vi vil blot være forberedte paa deres Angreb; for at spare Tid, kan du sige mig, hvor de ere skjulte, og du skal faa disse Guldpenge,« sagde han fristende.

Frants vovede ikke at se paa Guldpengene, men vendte Blikket op imod Guds blaa Himmel, som vilde han søge Frelse der.

»Franske Soldater! Gid det var saa vel, de komme nok med det første; men jeg har ingen sét.«

Officeren raslede med Guldpengene, Frants holdt begge Hænderne for Ørene, den Lyd taalte han ikke at høre.

Da tog hans Fjende Pengene og puttede dem i hans Lomme. En Rædsel greb Drengen, han vilde kaste dem

fra sig; men da han fik hele Haanden fuld af det lokkende Guld, knugede den sig fast om det, og han 'saa' skulende op paa sin Frister, og Angestens Sved stod paa hans Pande.]

»Ja, alt det er dit, naar du blot peger hen i den Retning, hvor de have skjult sig; men narrer du os, saa skyde vi dig paa Stedet.«

»Og de vil intet ondt gjøre dem?« spurgte han med skjælvende Stemme.

Officeren lo haanlig. »Hvor kan du tro det! Nej, vi vil blot vide, hvor de ere, for at kunne forsvare os, naar vi blive angrebne.«

Drengen slog sit Øje ned og pegede med Fingeren hen imod en Skov.

I det samme skød Officeren ham til Side og sagde haanlig: »Gaa du usle lille Forræder!«

Da brast Frants i Graad og angrede sin Handling, og alle de smaa Engle i Himlen græd over ham; men Jesus, som elsker Børnene saa højt, vilde gjerne frelse ham, skjønt et Barn, som kunde forraade sine Landsmænd, som kæmpede for Fædrelandet, maatte være meget ond.

Med Rædsel kastede Frants Guldet fra sig og ilede ind til Faderen og tilstod ham hulkende sin store Synd;

men Faderen skød ham med Afsky tilbage og ilede ud, for at advare sine Landsmænd; og Frants kastede sig ned paa Jorden og vred sine Hænder i Sorg og Fortvivlelse; da traadte Marie til, hun havde hørt det hele, hun hadede Synden, men elskede den lille Synder, og, skjønt hun hele Tiden græd, søgte hun at trøste ham saa godt, hun kunde.

Hun sagde, at det var en stor Forbrydelse, han havde begaaet, men at Guds Naade var lige saa stor som hans Skyld, at han ved at passe paa Fjenden, for at advare de franske Tropper, kunde slette lidt ud paa sin store Synd.

Som Lynet var Sorgen slaaet ned i Landsbyen. Der hørtes Skud paa Skud, og alle vidste, at en lille Flok franske Soldater forsvarede sig imod en talrig Fjende, og de faldt alle til sidste Mand, da ingen vilde overgive sig.

Nu kom Frantses Straf i hele sin Rædsel! Blandt de faldne Soldater var hans Brødre, og Faderen bragte begge sine døde Sønner hjem og ønskede kun, at den tredie laa ved deres Side ramt, af en preussisk Kugle — thi en ærefuld Død er langt at foretrække for et syndigt Liv.

Frants skreg højt af Smerte; skjønt han var en stor Synder, elskede han sine Brødre højt.

Han turde ikke træde frem for sin Fader. Marie skjulte ham i Laden og bragte ham hemmelig Mad, men han kunde ikke spise, han kunde ikke sove, og endelig en Dag løb han bort fra sit Hjem, og, hvor preussiske Soldater var, der fandt man ham altid i Nærheden; men han rørte aldrig mere ved Penge. Han bad den franske Bonde om Brød, for at kunne leve, og saaledes gik en lang Tid.

Hvor han kunde, frelste han sine Landsmænd ved at advare dem i Tide, men han længtes kun efter at møde den Frister igjen, som havde lokket ham til Synden.

Han var ikke mere den raske, kraftige Dreng, som I gjorde Bekjendtskab med i Begyndelsen af min Fortælling. Han var saa mager og huløjet, at man næppe kunde taale at se ham; men Øjnene luede; det var, som om Kraften fra Legemet var gaaet op i dem.

Saadan en Dreng have I aldrig sét, og Gud lade jer aldrig træffe ham, for kun Synden og Angren kan skabe ham.

Da traf han en Dag sammen med sin Dødsfjende, og selv han følte Medlidenhed med ham. Han var

nylig kommet der til Egnen med sine Soldater; han kjendte ikke Vejen til nærmeste Landsby, da han saa' Frants, opfordrede han ham til at være deres Vejviser. Frants var en klog Dreng, og da han havde hørt, at Fjenden ventede Forstærkning, for at angribe de der-værende franske Tropper, vidste han ogsaa, at hans Landsmænd vare fortabte, hvis den arriverede, før de fik Lejlighed til at komme bort. Han lagde øjeblikkelig sin Plan for at frelse dem; han vilde modtage Vejviser-posten, og skjønt han vidste, at det vilde koste hans Liv, vilde han føre Fjenden lige hen til de franske Soldaters Skjulested, i Stedet for til Landsbyen, for at give dem Lejlighed til at slaa Preusserne, før nye Tropper stødte til og gjorde dem Sejren umulig. Han var vant til at færdes iblandt dem, og et Allikeskrig var det aftalte Tegn, naar han underrettede dem om en sig nærmende Fare.

Lieutenanten gav ham Pengene forud for hans Vejvisertjeneste, han tog imod dem og knugede atter Haanden fast om Guldet.

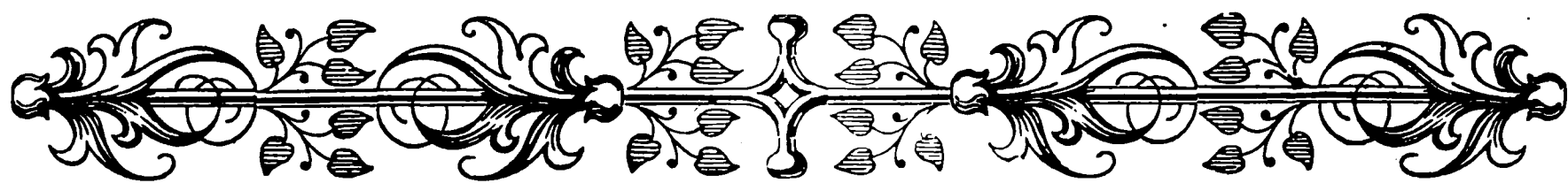
Han havde længe ikke gaaet saa rank, længe ikke sét saa rask ud. Officeren trode, det var Pengene, som kastede dette lyse Skjær over hans Ansigt; men han tog fejl, det skulde han snart mærke.

Uden Mistanke fulgte de Frants, og, da han kom til Skoven, gav han et gennemtrængende Allikeskrig. Strax gjorde Vagten Allarm, og de franske Soldater mylrede ud af Skoven.

Fjenden blev saa forskrækket, at den standsede et Øjeblik; det benyttede Frants til at kaste de preussiske Penge i Ansigtet paa Lieutenanten, et Skud var Svaret, og stakkels lille Frants var dødelig saaret.

Dog, før han døde, fik han den Glæde, at hans Landsmænd vandt en fuldstændig Sejer i denne Skjærmysel, og at han blev forsonet med sine kjære i Hjemmet. Præsten, som kom til Frants, for at trøste ham paa hans Dødsleje, sendte Bud efter hans Fader og Søster, og Marie kom med fuld Kjærlighed, hun havde aldrig ophørt at elske sin brødefulde Broder. Faderen trykkede et Kys paa hans blege Læber og tilgav ham hans Skyld, som hans Fader i Himlen havde tilgivet ham.

„Led os ikke i Fristelse“.

Af Carl Krone (Forf. til „Hans Lindberg“, „Fluen“ etc.).

Du spørger, lille Marie, hvorfor jeg gemmer den store Dukke, der ligger i min Kommodeskuffe. Du har ogsaa spurgt, om jeg aldrig var uartig som Barn. Jo, desto værre, jeg maa tilstaa, jeg var intet Dydsmønster. Der var én Dag især, jeg aldrig kan glemme, og gammel, som jeg er, staar den bestandig for mig som noget, jeg maa tænke paa med en Skamfuldhed og Anger, Aarene ikke formaa at udslette, og derfor ligger den store Dukke i min Skuffe. Jeg gemmer den til Minde om denne Dag.

Ser du, det var en Juleaften. Jeg var vel omtrent otte Aar, og da jeg var eneste Barn og havde de bedste, kjærligste Forældre, gjorde de, hvad der stod i deres Magt, for paa denne Børnenes kjæreste Aften at gjøre

alt saa smukt og højtideligt som muligt for deres lille Pige.

Dagen i Forvejen havde jeg sét et dejligt, stort Juletræ blive baaret op ad Trappen. Klokken havde ringet den hele Tid, og jeg vidste, det var lutter smukke Ting til Juletræet, den bebudede.

Mine Forældre vare velhavende. De gjorde meget godt mod fattige, og det havde været dem en kjær Opgave at vække Medfølelse for den trængende i mit Barnehjærte. De havde i Virkeligheden ogsaa haft Held med sig. Jeg holdt af fattige og vilde gjerne give til højre og venstre af mine smaa Ejendele, og aldrig var jeg gladere, end naar Fader stak Smaaskillinger til mig og hviskede: »Til de fattige.« Eller naar Moder eftersaa min lille Garderobe og lagde saa ét, saa et andet Stykke til Side med de Ord: »Det skal du have den Glæde at give til de fattige.«

Min Fader ejede Stedet, vi bode i, saa jeg vidste god Besked om alle Lejerne. Men den, der især havde tiltrukket sig min barnlige Opmærksomhed, var en fattig Enke, der bode i Baghuset. Hun ernærede sig og sin lille Pige ved at sy for Butikker. Men, da hun var svag, og hendes Syn svækket af den stadige Syning, gik Arbejdet kun langsomt fra Haanden, og de fik

sjælden varm Mad, men maatte nøjes med Kaffe og Smørrebrød. Det véd du, Marie, er ikke tilstrækkelig Føde, især for Mennesker, der skal arbejde. Den stakels Enke blev ogsaa magrere og blegere, og hendes lille Pige saa' gusten og sygelig ud.

Moder sendte dem snart ét, snart et andet, men det kunde ikke forslaa. Hun havde saa mange at give til. Fader lod dem bo frit, og jeg hørte ham ofte give Ole Ordre til at bære en Sæk Tørv eller Brænde op til dem. Men hvad nyttede det, der skulde mer til for at hjælpe dem.

Saa kom den omtalte Juleaften. Jeg saa', Moder havde travlt med at pakke en lille Kurv med mange forskellige Ting, og saa sagde hun:

»Charlotte, denne Kurv kan du bringe over til Enken. Jeg véd, det vil glæde dig. Hun har desto værre ligget i flere Dage, og hendes lille Ellen er heller ikke rask, skjønt hun plejer Moderen efter bedste Evne. Har du ikke Lyst til at forære hende Anna? Hun har slet intet Legetøj og trænger til lidt Opmuntring. Ikke sandt, du giver hende den med Glæde? Du har saa meget Legetøj, og du faar mere i Aften. Naa, nu er Kurven færdig! Skynd dig saa at hente Anna.

Anna! — Det var et Tordenslag. Jeg elskede Anna mest af alt, hvad jeg ejede. Jeg havde gjerne, uden mindste Betænkning, givet hende alt andet, kun ikke Anna.

»Hvorfor betænker du dig?« spurgte Moder forundret og saa' op fra Kurven. Jeg svarede intet, men skyndte mig bort, for at hente Dukken.

Ser du, lille Marie, det var en Kamp i det smaa, men jeg glemmer den aldrig; jeg véd bedst selv, hvad jeg led, og hvor stor Fristelsen var; det har ogsaa været min eneste Trøst fra hin Dag til nu, jeg har fyldt mit halvtredsindstyvende Aar. Hvor græd jeg ikke, da jeg tog Anna ud af sin smukke, bløde Seng og tænkte paa, hvor mørkt og koldt der var, hvor hun nu skulde hen. Det var, som mit Hjærte vilde briste; jeg kunde ikke skille mig ved hende; men saa kom Moder og spurgte utaalmodig, hvor jeg blev af. Det nyttede ikke, jeg maatte miste min Yndling. Jeg trykkede hende til mit Bryst, tog Kurven og gik ned ad Trappen.

Moder saa' forbavset efter mig. Nede, under det sidste Trin, var et lille Rum. Jeg havde tit gjemt mit Legetøj der, naar jeg om Sommeren fik Lov at gaa ned i Gaarden. Jeg véd ikke, hvorledes det gik til,

men, inden jeg selv vidste, hvad jeg gjorde, laa Dukken der inde, og jeg gik videre med min Kurv.

Ellen lukkede op for mig. Der var trist og koldt. Moderen laa i Sengen og hostede i ét væk. Aldrig havde hendes Hoste skurret saaledes i mit Øre, og Ellen betragtede mig med sine store, blaa Øjne. Jeg syntes, de saa' saa bebrejdende paa mig.

Vi pakkede Kurven ud. Et glad Smil oplyste Enkens udtærede Ansigt. Jeg vidste, det var for hendes lille Piges Skyld; da kom Ole ind med en Sæk Brænde fra Fader. Nu havde de begge givet noget, Fader og Moder — kun ikke jeg.

Ellen gjorde Ild i Ovn. Jeg blev siddende. Jeg kunde ikke forlade disse Mennesker, jeg vidste, jeg havde forurettet. Snart blussede Ilden klart og oplyste det lille Værelse. Jeg flyttede mig hen i Skyggen. Jeg syntes, de kunde læse min Brøde paa mine brændende Kinder. Saa kom Ole igjen og bragte en Sæk Tørv. Jeg rejste mig og listede bort, uden at sige Farvel til nogen. Dog, Ellens bebrejdende Blik fulgte mig trolig.

Da jeg kom op ad Trappen, tog jeg Anna frem af sit Skjul. Jeg kunde endnu gjøre alt godt ved at give hende til Ellen. Ja, det vilde jeg! Først maatte jeg dog rigtig tage Afsked med hende. Hvorfor var det

ogsaa netop hende, Moder ønskede, jeg skulde give bort? Jeg havde jo saa mange Dukker, langt smukkere end denne, og jeg gav dem gjerne alle bort, naar jeg blot maatte beholde min Anna. Saa trykkede jeg hende til mit glødende Ansigt og vædede hende med mine Taarer. »Anna, min elskede Anna, nu skal du hen og sulte og fryse.« Nej, jeg kunde ikke! Jeg skjulte hende igjen under Trappen og listede skjælvende og ængstelig som Synden op.

Mørket var næsten faldet paa. Fader sad ved Vinduet i Spisestuen og læste sin Avis ved det svindende Dagslys.

»Naa, er du der!« sagde han kjærligt, da jeg traadte ind. »Moder er i Færd med at tænde Lysene paa Juletræet. Du var nok oppe hos Enken med lidt Julegodt. Hvorledes har hun det, Stakkel? Og den lille Ellen, blev hun glad for Dukken? Moder sagde, du vilde give hende din Anna. Det er godt, mit Barn. Naar man giver noget bort, skal man vælge noget, man sætter Pris paa; at give bort, hvad man ikke bryder sig om, er jo intet Offer. Derfor skjønner jeg paa, min lille Pige netop har valgt at give hende Anna i Julegave; den Dukke holder du mest af, og det er altsaa virkelig et Offer, du bringer den kjære Juleaften. Kom, sæt dig

her!« Fader lagde Avisen fra sig. Jeg satte mig med tungt Hjærte lige over for ham ved Vinduet.

»Ser du, de begynde at tænde Lygterne paa Gaden. Og Grossererens der ovre ruller ned. Nu vil de nok ogsaa tænde deres Juletræ. Hvor din Haand er kold, mit Barn! Du fryser da ikke? Her er meget varmt.

Jeg rystede kun paa Hovedet. Jeg kunde ikke have faaet et Ord frem. Hvad havde jeg dog gjort! Bedraget mine gode Forældre, bedraget den blege, fattige, lille Pige, der ingen Glæde havde, medens jeg havde saa mange, og det for en ussel Dukke. Hvor kunde jeg dog et eneste Minut vælge mellem Dukken og Barnet? — Først nu saa' jeg min Opførsel i det rette Lys, nu, da jeg sad med min kjærlige Faders Haand i min og lyttede til hans rolige, milde Stemme. Hvert Ord faldt som glødende Kul paa mit Hoved. Jeg, som kun fortjente hans Dadel, hans Vrede. Og han, som roste mig og trode, jeg havde handlet godt.

Det var ikke til at udholde. Jeg løsnede sagte min Haand fra hans varme Tag, for at give Dukken til dens Ejerman. Da slog Moder Fløjdørene op, og et Hav af Lys strømmede ind i Værelset. Der stod Juletræet saa stort, saa dejligt, som jeg aldrig før havde sét noget, og i Toppen hang en Dukke, der aldeles blændede mit Syn.

»Kom!« sagde Moder med sit glade, aabne Smil. »Det er det smukkeste Juletræ, vi endnu har haft.« Fader tog mig ved den ene Haand, Moder ved den anden, som de altid plejede, saa vilde de trække mig ind til Juletræet; men jeg rev mig løs og skjulte mig i den fjærneste Krog. Det var mig umuligt med mit ukjærlige, brødefulde Hjærte at træde frem for Juletræet, denne Kjærlighedsgave fra mine Forældre.

»Hvad gaar der ad Barnet?« spurgte Fader ængstelig. »Hun er vist ikke rask.« Og Moder ilede hen og trak mig med mild Magt frem fra mit Skjul. »Kom til Lyset og lad mig se rigtig paa dig,« sagde hun.

»Nej, ikke til Lyset! Ikke til Lyset!« raabte jeg.

»Kom,« sagde Fader alvorlig. »Sig os oprigtig, Barn, hvad gaar der ad dig? Er min lille Pige syg? Eller, du har da vel ikke gjort noget galt? Da sig det, før vi gaa ind til Juletræet. Du véd nok, det holder kun af de gode Børn.«

Saa aabnede jeg mit Hjærte for mine kjærlige Forældre, fortalte dem min Fristelse, min Kamp, mit Fald. Og du kan vel tænke dig, Marie, hvor bedrøvede de bleve ved at høre, at deres lille Pige, som de saaledes havde værnet om, og gjort alt for at lede til det gode, at netop hun skulde snuble og det over saadan en lille

Sten; og hvad der gjorde min Synd endnu større i deres Øjne, var, at jeg kunde handle saaledes en Juleaften, da alle Børnehjærter staa paa vid Gab og strømme over af Kjærlighed og Medfølelse. Og de, der havde tænkt paa mig med saa meget godt og smukt. — Og jeg, som havde foretrukket en Dukke for det fattige, syge og bedrøvede Barn! —

Moder græd, Fader havde Taarer i Øjnene. Og al den Sorg var jeg Skyld i — jeg, deres Yndling, deres Kjæledægge.

De skjændte ikke paa mig; men deres tavse Smerte var mer end al Verdens Skjænd. Jeg var sønderknust af Anger og Sorg. Saa gik de begge, som efter Aftale, ind til Juletræet. Og nu sluktes det ene Lys efter det andet, til det blev ganske mørkt omkring os, til jeg hørte Døren blive lukket, og Fader sige med en underlig, fremmed Stemme:

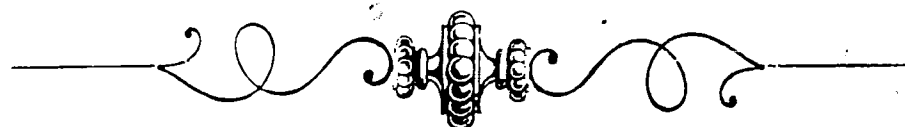
»Her er ingen Juleglæde. Her er kun Sorg.«

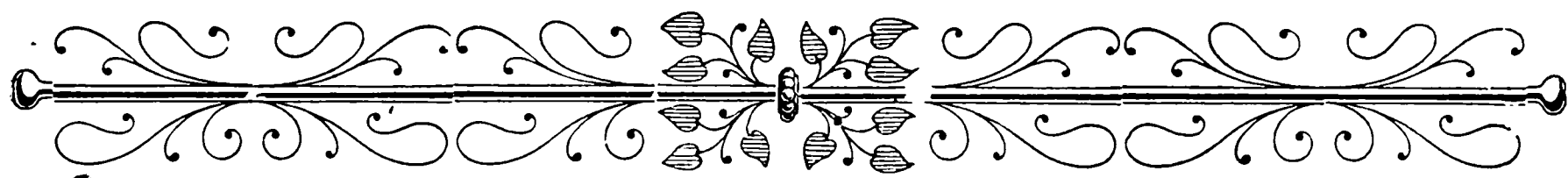
Det var alt. Hverken den Gang eller senere sagde mine Forældre et eneste bebrejdende Ord til mig. Men, kan du ikke forstaa, mit Barn, det var mer end nok, og at jeg aldrig glemmer denne Aften. Den dejlige Dukke, der sad i Toppen paa Juletræet, gav Fader til lille Ellen; Anna beholdt jeg til Minde og Straf. Den

har nu ligget i min Skuffe siden, og den vil vel blive liggende der, til mine Øjne ere lukkede, og jeg ikke mere kan se den. Et vil jeg dog endnu sige dig, jeg blev fra denne Stund et godt, et lydigt og kjærligt Barn, og jeg tror, jeg tør tilføje, fra den Aften, mine Forældre slukkede Julelysené, har jeg ikke med mit Vidende eller min Vilje gjort dem nogen Sorg. —

Nu kan jeg se, du er træt. Gaa saa ind og lad Moder bringe dig til Sengs, og glem ikke, naar du beder dit »Fadervor«, ret inderlig at sige:

»Led os ikke i Fristelse«.

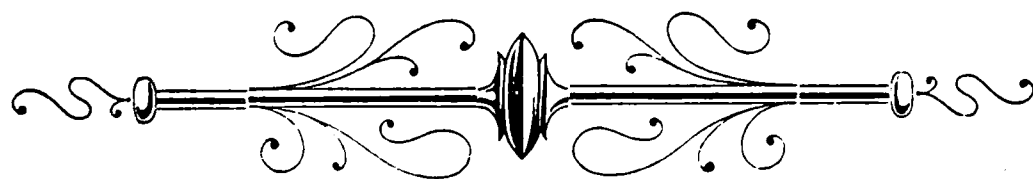

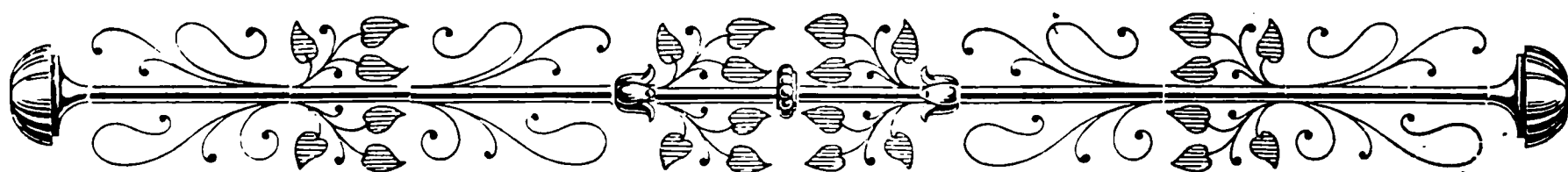
Søren Klink.

Af Carl Krone (Forf. til »Hans Lindberg«, »Fluen« etc.).

Sa, Drengen var prægtig, var lystig, var flink,
Var Mo'ers Kjæledægge og hed Søren Klink.
Men hvorfra i Verden han fik dette Navn,
Jeg véd ej, og det gjør da heller ej Gavn.
Om Fatter var Klinker, om Søren spilled Klink,
Derom gi'er Historien ej mindste Vink.
Men én Ting er sikker; for det er nok sandt,
At Søren sex Kroner paa Halmtorvet fandt.
Aa, Herre Gud dog, hvor Drengen blev glad;
Thi den Dag han havde ej smagt en Bid Mad;
For Fatter var lens, og Mutter var »leer«,
Og deraf kommer ej stort, som man ser.
Sex Kroner! Nu Søren havde ej Nød,
I Tanken han spiste alt Smørrebrød

Og Æbler og Pærer og andet godt-godt;
Men det var i Tanken, han spiste det blot.
For pludselig stod han med aaben Mund,
Med Ansigtet langt, og ej uden Grund;
Thi tænkte han: »Aal dig, du tossede Nar!
Hvad nytter det vel, at du Kronerne har?
Hvad nytter det, om der er sex eller syv?
Du har jo dog aldrig før været en Tyv.
Halleløj, Søren Klink! Slug kun Sulten igjen,
Og løb saa i Rappet til Raadstuen hen.
Det nytter dog ikke at klynke og maabe;
Lad Ejeren faa sine Kroner til Hobe.
Naar Sulten er din, saa er Kronerne hans.
Naa, hæng nu ej spag som en Hund med sin Svans!«
Saa gik Søren Klink. — Kan du gjøre det efter?
I Kampen man prøver først ret sine Kræfter.

Olaf den Dagdriver.

Af Fanny Suenssen (Forf. til »Amalie Vardum« etc. etc.)

Der bode en Gang højt oppe i Norge en Dreng, som hed Olaf; han var hverken en Kongesøn eller af Kongeblood, men slet og ret Søn af en Landhandler, som havde sex Børn foruden ham. .

Om de andre Brødre er der ikke stort at sige, de vare flittige og kunde altid deres Lektier, derfor fik de Ros af deres Forældre og Lærer, saa de kan godt undvære vor; men deres ældre Broder var Udskudet i Familien og paa Skolen, alle skubbede til ham, og hans yngre Brødre lo ad ham, for han kunde aldrig sine Lektier; naar han læste paa dem, holdt han ofte Bogen bagvendt, og hans Øjne saa' saa underlig tomme ud, naar han stirrede frem for sig, som havde han slet ingen Tanke.

Naar de andre Drengene lo ad ham og kaldte ham: »Olaf den Dagdriver«, mærkede han det næppe, og alle de Skjænd og Prygl, han fik, løb af ham, som Vandet af Gaasen. Læreren sagde, at han sov indvendig, og fast maatte han sove, naar al den Spot og Latter ikke kunde vække ham.

Men gik han alene omkring og kom til Søen, saa vaagnede han, og der kom Liv i Øjnene, ja, kunde han favnet det store, blanke Hav, havde han trykket det til sit Hjærte. Blæste det, saa det bragede i Træerne og de høje slanke Graner næsten rørte med Toppen mod Fjældbunden, og Stormen piskede Bølgerne, saa de sloge højt i Vejret og bleve til bar sprøjtende Skum, medens det blaa Vand neden under slog mørkt og vildt imod Stranden, saa kom der Ild i hans Øjne, og han sprang i Baaden og lagde sig ned i Bunden af den, som en anden Gut vilde sat sig i en Gynge; jo højere Bølgerne løftede ham, desto gladere var han og brød sig kun lidt om, at Vandet skyllede over ham. Kæmpede han ikke med Drengene, saa kæmpede han med Elementerne; han løsede Baaden, hvor en Mand vilde ladet den ligge tøjret, og rode imod Storm og Strøm, til hans Arm blev stærk som Staal; dog, det saa' ingen, men at hans Trøje var vaad, det lagde alle Mærke til,

naar han med drivvaade Klæder gik gennem Bygden og blev spöttet og lét af. Saa fik han en Dragt Prygl af Faderen, og hans Moder græd af Sorg over den stakkels Dreng, som ingen Gavn kunde gjøre, men blot ødelægge sit Tøj.

Hans Fader brød sig kun om sin Handel, hans Moder kunde ikke lide Havet, da to af hendes Brødre vare druknede, derfor holdt hun ikke af at tænke paa, at nogen af hendes Sønner skulde trække i Matrostrøjen, og det var netop den, Olaf længtes efter.

Naar Ungdommen var færdig med Skolen, drog Søen ogsaa dem til sig; saa kom Baadene ud, og de pilkede Torsk, saa længe Solen var oppe, og tændte smaa Blus i Baadene om Aftenen, for at stange Aal: det var nu deres Glæde, som tillige gjorde Nytte, da Fisk var Hovedbestanddelen af den fattige Mands Føde; men Landhandlerens Sønner maatte pænt blive bjemme og lystre Mor, der var bange for Søen.

Olaf fulgte aldrig med de glade støjende Drenge, men drejede om Pynten paa en Klippe, der badede sin Fod i Søen; uden om den vadede han og fik sig ofte et koldt Bad, før han naade en ussel lille Hytte, som laa tæt op til Stranden; der bode en gammel Fisker, som holdt meget af Olaf, her var han hverken stum

eller sløv. Den gamle Mand fortalte ham om sin Ungdom, da han som rask Matros fór fra Havn til Havn, fordi han følte sig fremmed paa Landjorden og kun hjemme, naar han havde de gyngende Planker under Fødderne. Havet var hans Verden, Farer og Kamp hans Livsglæde, og Stormen en frisk Luftning, som jog Tungsindet bort.

Dybt i Olafs Hjærte sukkede det: »Ja, det er at leve«, og han stirrede ned paa Havet med begejstret Kjærlighed. Det var den gamle Fiskers Baad, han brugte til sine Udflugter, og derfor kjendte Bygdens Folk intet til hans Færd.

En Dag sad Olaf som sædvanlig og drømte over sine Bøger, hans yngre Brødre søgte drillende at nappe den ud af Haanden paa ham, uden at han mærkede det, saa ruskede de ham og kaldte ham en Dagdriver. Han rev sig med Anstrængelse ud af sit Drømmeri og tog alvorlig fat paa Læsningen. Det havde blæst stærkt hele Dagen, men henad Aftenen voxede Blæsten til Storm, Grus og Smaastene slog imod Ruderne, Dørene klaprede, og Huset rystede; der var ingen, som havde Lyst til at vove sin Trøje og gaa ud i det Vejr. Butikken stod tom, Olafs Fader var gnaven, Moderen ilde tilpas, og Gutterne støjede; den lille Stue var dem

alle for trang. Graat ude og graat inde, det var ikke til at holde ud!

Helst havde Olaf sneget sig ud og opsøgt sin Ven, Fiskeren, men hans Faders strænge Øje hvilede paa ham, han vovede ikke at gaa.

Da lød der et underligt drønende Skud, det kom som en fjærn Torden fra Havet op imod Land, det gav et Sæt i Olaf, han rejste sig, men hans Faders Blik tvang ham til atter at sætte sig ned; hans Hjærte begyndte at banke, hans Hænder rystede — da kom det andet Skud langsomt rullende og slog imod Fjældene. Olaf tvang sig med Magt til at blive siddende, men Bogens Bind knugede han sammen; dog, da det tredje Skud kom, klirrede Ruderne, han smed Bogen og var ude af Stuen, før nogen kunde hindre ham deri.

Faderen og Moderen saa' forundret paa hinanden, og Børnene standsede deres Leg, men Liv var der kommet uden for Huset, og alle ilede hen imod Søen.

Det var en underlig broget Masse, der havde samlet sig paa Strandbredden. Gamle Mænd, som Stormen bøjede, unge Gutter, som den blæste hid og did, Kvinder indhyllede i store Tørklæder, der holdt hinanden i Hænderne, for at staa imod Uvejret, og midt iblandt dem en rask ung Matros; hans blanke Sømandshat havde

Stormen taget og ført ud paa de hoppende, gyngende Bølger, Haaret flagrede vildt om hans Hoved, men kjæk stod han oppe paa en høj Sten og saa' igjennem en Kikkert paa et Skib uden Sejl, der blev kastet op og ned af Bølgerne, uden at lystre Roret. Det var til alle Sider omgivet af farlige Skjær, som det brusende, skummende Vand fór hen over.

Alles Øjne vare rettede paa Skibet, som udsendte Skud paa Skud, for at anraabe om Frelse, og i hele Bygden fandtes kun én Mand, der kunde yde Hjælp, og det var den unge Matros, som Dagen i Forvejen var kommet hjem fra en lang Rejse; han saa' sig trøstesløs om imellem disse Oldinge og Børn, thi alle Byens Mænd vare tagne til Lofoten, for at fiske.

»Skibet er redningsløst fortabt«, sagde han bedrøvet, — »der er Kvindfolk om Bord, og her findes ikke to Arme til at hjælpe mig at frelse dem!«

I det samme stormede Olaf frem med blussende Kinder og funklende Øine: »skal Baaden ud, Kammerat?« raabte han glad, og før han havde faaet Svar, ilede han efter Aarer.

De gamle rystede betænkelig paa Hovedet: »den Dreng duer ikke til meget, I sætte begge Livet til!«

»For Livet raader Vorherre« — sagde Matrosen og bøjede sit Hoved, »naar man bare gjør sin Pligt, styrer han nok Roret«, — og saa sprang han i Baaden, for at øse Vand ud af den, imedens Olaf kom slæbende med Aarerne.

Det var ikke mere den Olaf, Folk kjendte saa godt, han kom med knejsende Hoved og kjække Øjne, som Modet lyste ud af; hvor var nu Dorskheden bleven af? Den havde Stormen taget med sig. Han kastede sin Trøje og sad i Baaden i samme Øieblik, som Matrosen gav Ankertovet los.

Alle vare stille paa Strandbredden, kun Stormen hylede, som vilde den holde Baaden tilbage, og den ene Bølge højere end den anden fór hindrende imod den, men de kjække Gutter rode, som var deres Arm af Staal; snart var Baaden paa Toppen af en Bølge, snart nede i en Grav, dog, nærmere og nærmere kom de Skibet; da hørtes der en knagende og bragende Lyd, Fartøjet var tørnet imod et Skjær, og Øjeblikket efter skiltes det ad, men Baaden var lige ved det Ulykke bringende Sted; et Tov blev hivet over en fremstaaende Pynt af Klippen, der lig en Kæmpeskikkelse bøjede sig ud over Vandet, hvor Baaden kunde ligge i Læ af

Stormen og kun havde de skvulpende Bølger til Modstandere.

I næste Nu var begge de kjække Svømmere i Vandet blandt Stumper og Vrag, for at frelse en Kvinde og en lille Pige, som vare bundne til en Korkmadrass, der bar dem oppe. Olaf overskar med sin Kniv Baadene og tog den lille Pige i sine stærke Arme, og naade Baaden i samme Øjeblik, som Matrosen lagde Barnets Moder ned i den; det var alt, hvad de evnede at frelse — de andre vare Mænd, de maatte kæmpe for Livet, eller tage Døden af Guds Haand — Baaden kunde ikke rumme flere.

Moderen laa livløs, den lille Pige var ligbleg og saa' træt og afkræftet ud, men hver Gang hendes store mørkeblaa Øjne saa' paa Olaf, var der Smil i dem; det gav ham nyt Mod og Kraft i Armen til at kæmpe for hendes Liv. Nu havde de Vind og Strøm med, men den mindste Uforsigtighed kunde bringe den lille Baad samme Skæbne, som det store Skib nylig havde fristet; dog, Guds Haand hvilede synlig over dem, Stormen tog af, og de gamle Mænd rettede deres bøjede Ryg, Gutterne følte Kræfterne voxe i sig — de vadede ud i Vandet, for at tage imod Baaden og føre de Skibbrudne sikkert i Land.

Fra denne Dag af var der ingen mer, som kaldte Olaf en Dagdriver.

Den lille Pige, som hed Olga, overstod snart det kolde Bad, men hendes Moder blev farlig syg og døde faa Dage efter i Præstegaarden.

Nu var stakkels lille Olga forældreløs, hendes Fader var druknet med Mandskabet, og hun stod ene i Verden. Dog, Gud forlader aldrig de smaa Børn, han blødgjorde Præstens Hjærte, og han og hans Kone tog den lille Pige til sig.

Olaf besøgte hende hver Dag og trøstede hende saa godt han kunde, det var for ham, som om det Barn, han havde frelst fra Bølgerne, hørte ham til, og lille Olga hang ved ham med hele sin Kjærlighed.

Nu drømte han ikke mer, men var lysvaagen; Olga kunde læse og skrive godt, han vilde ikke staa tilbage for hende, Skolelæreren kunde ikke mere lære ham nok, han bad Præsten om at læse med sig, og lige saa kjært som Havet, var ham Bogen nu.

Saa kom der en Dag, da Blodet rullede stolt og vredt i ham; han og den kjække Matros, som saa modigt havde vovet Livet, for at frelse andre, bleve begge kaldte op til Præsten, for at modtage en Belønning, som det var paalagt denne at overrække dem.

Matrosen fik Medaljen for ædel Daad, men Olaf fik ti Speciesdaler. Et Øjeblik stod han maalløs ved Matrosens Side, saa skjød han harmfuldt Pengene fra sig og sagde med skjælvende Stemme: »Jeg solgte ikke mit Liv for lumpne Penge, den Glæde at have frelst Olgas Liv er mig Belønning nok.«

Hun slap sit Legetøj og ilede hen til ham, han løftede hende op i sine Arme og skjulte sine brændende Taarer ved hendes Bryst, de vare fremkaldte — lidt af Skam over de tilbudte Penge, og mere af krænket Stolthed.

Da lagde Matrosen sagtmodig Medaljen ned igjen, der nylig havde faaet hans Hjærte til at banke af Stolt-hed og Glæde, og sagde til Præsten:

»Naar en Gut gjør Mands Gjerning, fortjener han ogsaa Mands Løn! Jeg kan ikke bære Medaljen, saa længe Olafs Trøje er bar! Ellers saa mange Tak for Gaven.«

Præsten strøg Haanden over Øjnene, lagde Medaljen tilbage i Æsken, men sagde intet.

Olaf og Matrosen gik fra Præstegaarden Arm-i-Arm, og Olga stod og saa' efter dem, nu havde hun faaet to Venner i Stedet for én.

Fjorten Dage efter denne Begivenhed, da Guds-tjenesten var til Ende, bad Præsten Menigheden overvære

en højtidelig Handling, og i alles Paasyn hæftede han Medaljen paa begge Vennernes Bryst og sagde, at en saa smuk Handling i Ungdommen var et Løfte, som Fremtiden stod i Gjæld for; i Kongens Navn bad han dem bære Medaljen — ikke som en Belønning, men som en Paamindelse om, at de skyldte Samfundet at blive modige, hæderlige og nyttige Mænd.

Olaf gjentog sagte Ord for Ord, hvad Præsten sagde, og lovede dyrt og helligt at kæmpe for at naa dette Maal.

Aaret efter stod han øverst paa Kirkegulvet, han var den flinkeste af alle Konfirmanterne. For ham var Verden blevet saa stor, men ikke større end hans Længsel og Higen.

Lille Olga havde flettet ham en Urkjæde af sit Haar, og det var den kjæreste Gave, han fik; da han hængte den om Halsen, følte han, at hans Ærgjerrighed var voxet, at en Matrostrøje og en blank Hat ikke længere kunde tilfredsstille ham, han maatte højere op paa Livets Stige.

Da han om Aftenen skulde gaa i Seng, fortalte hans Forældre ham en anden Historie; de sagde, at de andre Børn ogsaa skulde i Vej, nu maatte han staa paa sine egne Ben, enten gaa i Lære hos en Haandværker, eller tage ud at tjene sit Brød. Han slugte Graaden

og nikkede blot, men formaaede ikke at faa et Ord frem; hele Natten laa han vaagen og tænkte paa Fremtiden, og, skjønt Mørket laa over ham, øjnede han dog hele Tiden en lys Stribe, som førte til det Maal, han tragtede efter.

»Den, som ærligt kæmper for at naa et hæderligt Maal, vil Gud ikke forlade«, tænkte han.

Da otte Dage vare gaaede, sagde han en Aften til Olga: »Nu rejser jeg fra dig og bliver borte i lang Tid, men glemme mig maa du ikke, for jeg holder af dig, som var du min Søster; jeg vil tænke paa dig hver Dag, og naar jeg bliver til noget stort, vil jeg komme tilbage til min Fødeby, men hører du intet fra mig, maa jeg være død; thi jeg opgiver ikke Kampen, saa længe jeg lever.«

Hun græd og lovede at tænke paa ham og hver Aften at bede den gode Gud, at det maatte gaa ham godt i Verden.

Næste Dag traadte han frem for sine Forældre, med Ranselen paa Ryggen, en tyk Knortestav i Haanden og sagde, at de maatte skilles, han gik for at søge Lykken. Moderen saa' bedrøvet paa ham og svarede: »Det er en fattig Gut, som gaar paa Vandring i Dag« — og saa tørrede hun sine Øjne paa Forklædeffigen.

Men han svarede hende kjækt: »Ikke saa fattig endda, saa længe han har Gud i Hjærtet og Ungdomsmod og Haab i Ranselen.«

Faderen gav ham ti Specier med paa Vejen, det var en god Hjælp, mente han, og da Drengen gik hen ad Byvejen, raabte hans sex Brødre Hurra for ham; han satte Huen paa sin Kjæp, og rask ilede han fremad, men hjemme græd de alle.

Saa vandrede og vandrede han i mange Dage, og om Natten søgte han Ly i Bøndergaardene; hvor han kom frem, vare de gode imod ham, saa han kom slet ikke til at bytte sine Penge.

»Hvor agter du dig hen, min Gut?« spurgte en gammel Bonde ham en Kvæld, da Olaf træt og mødig satte sig til Bords.

»Jeg! Nu, jeg gaar, for at søge Kongen op; han skal være saa mild af sig, han hjælper mig nok.«

»Tror du, Kongen vil hjælpe alle de Fanter, som søge ham op?« svarede Bonden og lo.

»Det skjønner jeg ikke, men det véd jeg, at han vil hjælpe en ærlig Gut, som vil blive en nyttig og hæderlig Mand; næst efter Vorherre er Kongen den, som bedst kan hjælpe.«

»Ja, saa det mener du«, sagde Bonden, — »saa agter du dig til Stockholm; kjender du nogen der?«

»Nej, jeg kjender bare Kongen, for hans Portrait hænger i vor Storstue.«

»Det Bekjendtskab er ikke nær nok til at faa Kongen i Tale; jeg faar nok give dig Brev med til mit Søskendebarn; han er Sergent ved det norske Jægerkorps, som ligger i Stockholm, han er en for-maaende Mand, han vil nok hjælpe dig.«

Olaf takkede og trode, at Sergenten maatte være en stor Mand, som kunde tale rent ud med Kongen, og sjæleglad puttede han Brevet i Lommen, tog igjen sin Vandrestav, og efter utrolige Anstrængelser naade han endelig Stockholm.

Da han havde opsøgt Sergenten og givet ham Bondens Brev, lo denne højt og trode, at Olaf var gal, men i det samme blev Drengen ligbleg og segnede om af Træthed og Overanstrængelse.

Da kom Kaptainen ind i Vagtstuen og hørte hans Historie, han lo ikke ad Olaf, men saa' deltagende paa ham.

»I Aften kan du ikke faa Kongen i Tale, du trænger ogsaa til Ro, men i Morgen skal jeg se at skaffe dig

Avdients. Dog, hvad indestaar mig for, at du er et skikkeligt Menneske?»

»Min Medalje«, svarede Olaf kjækt og trak den frem, han bar den altid skjult paa sit Bryst, »vor Præst sagde, den skulde minde mig om at blive en modig, hæderlig og nyttig Mand.«

Da Kaptainen saa' Medaljen, huskede han Historien om det strandede Skib og den lille frelste Pige, den kavde jo staaet i alle Aviser. »Ja, har din Præst sagt det, saa bliver du det nok; du skal faa Kongen i Tale i Morgen.«

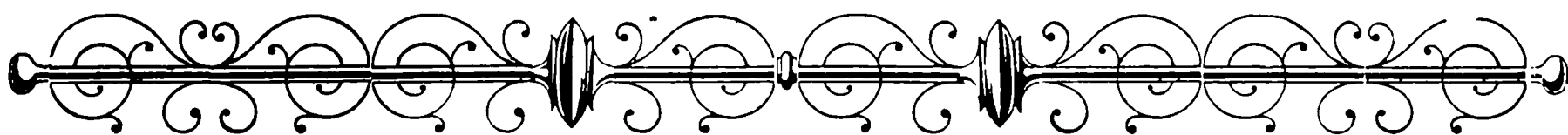
Næste Dag fik Olaf Avdients, Kaptainen havde fortalt Kongen hele hans Historie, og Majestæten, som elskede Mod og Hjærte hos de unge, tog venlig imod ham, klappede ham- paa Skulderen og lovede at sørge for ham.

Ja, saa kan I nok tænke, at Olaf var hjulpen, naar Kongen gjør noget godt, saa gjør han det fuldt ud. Han satte Olaf i Huset hos en norsk Søofficer og lod ham oplære fra Grunden af, og da nogle Aar vare gaaede, blev han en flink Søkadet; men han glemte ingen i sit gamle Hjem, han elskede dem alle trofast og lovede sig selv, at naar han blev til noget, skulde han nok sørge for sine Brødres Fremtid, at Forældrene

kunde faa Glæde af dem, — den gamle Fisker vilde han give en ny Baad, og Olga skrev han altid til.

Naar du kommer til Christiania og møder en høj statelig Søofficer med brune Kinder, kjække Øjne og mange Ordener paa det brede Bryst, saa er det bestemt Olaf, som har været i Udlandets Tjeneste og er blevet dekoreret for sit Mod og sin Dygtighed i Krigen; men inderst inde ved sit Hjærte bærer han Medaljen, der har været Sporen, som drev ham frem og aldrig har ophørt at minde ham om at blive en »modig, hæderlig og nyttig Mand.«

Mestertyven.

Af Ivar Ring.

F Dag vil jeg fortælle eder en Historie om Norges Mestertyv Ole Højland. Han var Søn af fattige Forældre, der manglede Forstand og Hjærte til at lede hans rige Evner paa rette Vej, og derfor misbrugte han dem til det onde.

Han havde et lyst Hoved, og, hvor underligt det end lyder, et blødt og kjærligt Hjærte; han tog fra den rige og gav til den fattige, og berøvede andre deres lovlige Ejendom, ikke saa meget for at berige sig selv, som for den Fare han udsatte sig for ved sin vovelige Gjerning. Han elskede Farer og Kamp lige saa højt, som den bekjendte Ridder Don Quixote, kun søgte han den ikke ved ridderlig Færd, men paa en lav, forbryderisk Maade; dog, havde Norge paa den Tid ført Krig, vilde

han sikkert være bleven en kjæk, forvoven Soldat i Stedet for en berygtet Mestertyv.

Børn vare hans Yndlinge, dem elskede og beskyttede han, de kunde gjerne have gaaet forbi ham med Hænderne fulde af Guld, uden at han vilde have berøvet dem det mindste.

Fra lille af holdt han af Dyr, en fangen Fugl voldte ham altid Sorg, og kunde han komme til at aabne Døren til dens Fængsel, var han glad ved at se den flyve ud i den grønne Skov og prøve sine Vinger under Guds dejlige blaa Himmel, i Stedet for at flagre dem trætte i det trange Bur.

En Dag sad han i Skoven og skar Træsker, han var Mester i at snitte i Træ, da saa' han en gammel Mand fange et Egern og omhyggelig sætte det ind i et dertil medtaget Bur.

Det var en bekjendt gammel Gnier, som holdt dobbelte Laase og Slaaer til alle sine Døre, af Angest for Tyve.

Alle voxne Folk foragtede den gjerrige Mand, og Børnene drillede ham, fordi han aldrig, trods al sin Rigdom, havde noget tilovers til den fattige.

Ole Højland følte Blodet bruse vredt i sig, det Egern kjendte han, fra det var født, han vidste godt,

hvor det havde sin Rede, og mangen stræng Vinter, naar det var trang om Føden, havde han lagt Nødder i Egernets lille Forraadskammer. Pludselig rejste han sig op fra Enebærbuskene, som havde skjult ham, og sagde med barsk Stemme: »Slip Egernet løs, jeg taaler ikke, at De sætter det i Fængsel, det stakkels lille Dyr er vant til at løbe frit om i Skoven.«

Gnieren saa' foragtelig paa ham og begyndte at gaa med sit Bytte. Ole Højland gik efter og vilde med Magt tage det fra ham, men i det samme kom Stedets Præst, som Ole Højland havde stor Respekt for, og holdt ham tilbage; dog, i sit stille Sind lovede han, at Dyret skulde faa sin Frihed og Manden Straf.

Da det blev mørk Nat, sneg han sig hen til Gnierens Hus, aabnede Laasene saa let, som havde han været den dueligste Smed, gik sagte op i Sovekammeret og gav sin Ven Egernet Friheden; dog, det var ikke nok til at tilfredsstille hans Hævnfølelse, han tog Nathuen af den gamle Mands Hoved, uden at han vaagnede, stjal Nøglerne bort under Pudsen, han laa paa, aabnede hans Skuffer og fyldte alle hans rede Penge i Nathuen, og, efter at have aabnet Vinduet, hængte han dem paa Stormkrogen.

For rigtig at gjøre den gamle Mand bange, tog han hans Barberkniv, aabnede den og lagde den paa Hovedpuden lige ved hans skaldede Hoved. Saa gik han.

Lidt efter begyndte det at blæse stærkt, Vinduet klaprede og Pengene begyndte at rasle i Nathuen. Gnieren vaagnede, og hvem kan beskrive hans Rædsel, da han fandt Kniven lige ved sit Hoved, Dørene opbrudte og Vinduet aabent. Han gav sig til at raabe, saa højt, han kunde: »Tyve og Mordere, Tyve og Mordere!«

Folk, som gik tidlig til Arbejde, hørte dette Raab, og ilede ind ad de aabne Døre, for at yde Hjælp; men da de saa' Nathuen paa Stormkrogen med de raslende Penge i, begyndte de at le; de mærkede nok, at her havde en Spøgefugl været, og alles Tanker ilede til Ole Højland; der hørte hans kunstfærdige Fingre til at gjøre saa pænt et Stykke Smedearbejde, hviskede de til hverandre.

Præsten foreholdt Ole, hvor slet en Gjerning det var at gjøre en gammel Mand bange, og saa trode han, at den Sag var klaret, men Gnieren var af en anden Mening, han angav Ole Højland for Retten, og da han ærligt tilstod sin Brøde, blev han dømt til offentlig Pidskning.

Han modtog de idømte Slag uden at forandre et Træk i sit Ansigt og gik ligesaa rolig bort fra Straffen, som han var gaaet til den, men fra den Stund af var han et andet Menneske, han kunde aldrig glemme den Tort, der var overgaaet ham, og han erklærede Samfundet Krig; skulde han bære Skjændsel, saa vilde han fortjene den; alle de, som nu haanede ham, skulde komme til at skjælte for ham.

Pludselig var han forsvunden, ingen vidste, hvor han var bleven af; men saa dukkede snart et, snart et andet forvovent Tyveri frem.

En Dag var der stor Middag hos en Foged paa Landet, og imedens alle Gjæsterne spøjte og lo ved Bordet, var en Tyv sprunget ind ad det aabne Vindue i Stuen ved Siden af, havde opbrudt Secretairen, taget alt ud af den, som havde Værdi, og da han ikke formaade at faa Bugt med Laasen paa et Skrivebord, bar han det ud i Haven og knuste Laaget med en Sten.

Dette frække Tyveri satte Politiet for Alvor i Bevægelse, men intet Spor af Tyven var at finde.

Da begyndte man saa smaat at hviske Ole Højlands Navn i hans Hjemstavn, og lidt efter lidt blev den sagte Hvissen til et højt Raab og naade Christiania.

En Dag gik tre Politibetjente paa Gaden og talte om alle de forvovne Tyyerier, som vare forøvede i den sidste Tid; da kom en ung Mand hen-til dem og sagde: »Naa, saa I tale om Ole Højland, ja, han skal være en forsoren Karl, det er lettere at tale om ham end gribe ham.«

»Hvad kjende I til ham«, spurgte en af Betjentene.

»Ikke mere end I, men jeg havde nok Lyst til at fortjene den udlovede Belønning for hans Paagribelse.« Saa puffede han en af dem paa Armen og sagde: »En allerhelvedes Karl maa han dog være.« De lo, og passiarende fulgtes de et Stykke ad. Noget efter, at de vare skilte, vilde en af Betjentene se, hvad Klokken var, men savnede sit Uhr, og det gik ikke hans Kammerater bedre; da skjønnede de nok, hvem det paatrængende unge Menneske havde, været, og raabte forfærdet Ole Højlands Navn.

Et helt Næt af Militær og Betjente blev nu trukket om Byen og nærmeste Omegn, hele Dagen var der Jagt efter ham; han formaaede ikke at undfly, men skjulte sig godt, det forstod han. Hen ad Aften havde han naaet et Fjæld, som stod saa stejlt og brat, at hans Forfølgere trode, ingen kunde finde Fodfæste paa det,

men pludselig hørtes der et højt Raab, og alle stirrede op paa Fjældet.

Lænet til en Fyr, stod Ole Højland; han saa' træt ud; men da han hørte Raabet, rettede han paa sig. En af Betjentene raabte op til ham, at han godvillig skulde overgive sig, ellers blev der skudt paa ham.

Da svingede han med Huen og raabte: »Hurra«, og Folket rundt omkring kastede deres Huer i Luften og svarede ham med et Hurra saa kraftigt, at det rungede i Fjældet. Da blev Soldaterne vrede; Sergenten raabte: »Fyr!« og et Knald fulgte paa, Ole Højland aabnede Armene, gav et lille Hop og faldt om.

Da blev det ganske stille, mange af de simple Folk listede sig bort med Taarer i Øjnene, og efter en lang Pause sagde en af Betjentene halvt højt: »Denne Gang har han faaet nok, dog, det er for sildig, at hente ham ned, der skal omtrent Ørnevinger til at naa der op,« og saa gik de alle hjem og tænkte paa den døde Ole Højland; men da Klokken var 12, og Maanen havde skjult sig bag en mørk Sky, rejste Ole sig op og sneg sig forsigtig ned ad Fjældet, benyttende en Vej, som kun han kjendte, og næste Morgen, da et Par af de flinkeste Soldater, som vare vante at færdes paa Fjældene, naade der op, fandt de ikke andet end et Stykke Papir, som

var slaaet fast til Birken, hvorpaa der stod: »Hilsen fra Ole Højland.«

Længe beholdt han ikke sin Frihed, der var alt for mange Sporhunde efter ham, men Modet fulgte med ham ind i Fængslet, og ikke saa snart havde Fangevogteren lukket Døren for ham, før Ole lagde Planer til Flugt; det gik ham ikke bedre end Egernet, han taalte ikke Fængsel. Længe kunde hverken Lænker eller Slaaer holde paa ham. Jærnet smøgede han af sig, Laasen aabnede han, og naar Vogteren om Morgenens bragte ham hans usle Fangekost, var Fuglen fløjet.

Han havde skaffet sig en Mængde Forklædninger, som vare spredte ad hele Landet over; da han aldrig beholdt stort af sine Røverier, havde han sikret sig mange Venner og Smuthuller ved rig Betaling.

En Gang stod han rolig i Parterret ved Siden af Studenterne og saa' et Skuespil, uden at blive gjenkjendt; en anden Gang tog han Del i et Bondebryllup, og overalt blev han antagen for en respektabel Mand.

Lang Tid kunde han imidlertid ikke holde sig rolig, saa begyndte der atter at gaa Ry af hans forvovne Streger, og lige saa tit han blev fangen, brød han ud igjen.

En Dag, da han gik igjennem en lille By, mærkede han, at han blev skarpt forfulgt; hurtig ilede han om i en Gyde, og, da hans Forfølgere naade den, var han forsvunden.

Sent om Aftenen sad en Dame og legede med sine smaa Børn i Dagligstuen; hendes Mand var rejst bort, saa de vare ene hjemme. Moderen sad og fortalte de smaa Eventyr; den yngste af Drengene bad hende at fortælle noget om Ole Højland, og hun var midt i en Historie om en af hans mest forvovne Streger, da en lille Pige sagde: »Uh, Ole Højland maa dog være en fæl Mand, Moder, gid han aldrig maa bryde ind hos os.«

I det samme saa' Moderen op, og hendes Øje faldt paa et højt Fruentimmer, som stod i Døren og stirrede paa dem; Tørklædet, hun bar paa Hovedet, kunde kun daarligt skjule den skjæggede Kind og Hage. Hendes Hænder begyndte at skjælte lidt, hun vidste strax, hvem der stod foran dem, og uden at blinke svarede hun: »Ole Højland er aldrig fæl imod smaa Børn, han holder tværtimod af dem og gjør dem alt det gode, han kan.« Derpaa vendte hun sig rolig om til Konen og spurgte: »Hvad ønsker I, min gode Kone?« Da svarede en barsk Stemme: »Mad, jeg har intet faaet at spise hele Dagen.«

»Det skal I gjerne faa, hvis I vil se lidt til mine smaa, imedens jeg henter det, da Pigen er syg.«

»Har I hørt, at Ole Højland er brudt ud igjen, er I ikke bange for ham?« — spurgte Konen og saa' fast paa hende.

»Nej, han vil intet ondt gjøre os, naar han hører, at vi ere alene hjemme; min Mand er bortrejst, Ole Højland overfalder aldrig Kvinder og Børn,« — derpaa gik hun tilsyneladende rolig ud og hentede Mad til den høje, barske Kone; hun tog det bedste, hun ejede, ind til ham, og gav ham baade Sølske og Gaffel at spise med. Da hun kom ind igjen, red hendes yngste Søn Ranke paa hans Knæ, men neden for Fruentimmer-skjørtet saa' Moderen store Mandsstøvler.

Saa spiste og drak Ole Højland hos dem, og, da han gik bort, trykkede han den lille Dreng tæt ind til sit skjæggede Ansigt og sagde med blød Stemme: »Tak du Gud, du har en god og klog Moder, som vil opdrage dig godt; du vil aldrig blive saadan en slem Forbryder, som Ole Højland.«

Da svarede Moderen med Taarer i Øjnene: »Ikke saa slem endda, siden en Moder tør betro ham sine smaa Børn.« Saa skiltes de ad; men Børnene glemte aldrig, at Ole Højland havde besøgt dem.

I Nærheden af Christiania bode der en gammel Dame, som følte en sand Rædsel for Ole Højland. Lige saa snart han var brudt ud, gik en Vægter hele Natten om i hendes Hus med et ladet Gevær.

Denne Dame havde en dejlig stor Papegøje, den havde hun lært at sige: »Ole Højland skal hænges.«

Det havde Ole faaet at høre, og han besluttede at hævne sig. Han forhørte sig om hendes Vaner, og da han fik at vide, at hun drak et Glas Vin hver Aften, før hun gik i Seng, listede han sig ind i hendes Soveværelse og blandede en Sovedrik i Vinen.

Da alt var stille i Huset, og kun Vægterens regelmæssige Skridt løde, gik han bag om ham, tog Geværet, skjød det af, bandt Hænderne paa den forskrækkede Mand, som ingen Modstand gjorde, kastede en Løkke om hans Hals og fæstede den til en Krog i Væggen. Den stakkels Mand var halv død af Angest, da han ikke kunde røre sig af Pletten, uden at kvæles.

Saa tog Ole Højland den gamle Frøkens Seng og bar den ud paa Vejen, saa I kan tænke eder, hvor stærk han maatte være, og der laa hun og sov nok saa tryk, uden at ane, hvad der var sket.

Buret med Poppedrengen i havde han hængt paa et Grantræ, som ludede langt ud over Vejen, Roden holdt næppe fast paa det bare Fjæld, og Stien, som førte der op, var saa farlig, at kun en Vovehals turde gaa den Gang.

Da hun vaagnede, var Sengen omringet af Folk, og paa hendes Dyne var der fæstet et Papir, hvorpaa der stod: »Lær Poppedrengen at sige: Ole Højland fortjener et Kys, ellers kommer han og henter det.«

Da hun med Rædsel havde læst disse Ord og sét sig om i sit luftige Sovekammer, hørte hun sin Poppe-dreng raabe højt over hende: »Ole Højland skal hænges.« Da gav hun sig til at græde af Angest og lovede Bønderne mange, mange Penge, hvis de vilde hente hendes Yndling ned til hende; men de rystede alle paa Hovedet, det var for farligt et Arbejde, de holdt mere af deres Liv end af hendes Penge.

Pludselig traadte en høj, bredskuldret Sømand til, han saa' sig omkring iblandt Bønderne og sagde haanlig: »Fejge Kjærringer ere I alle tilsammen, skamme jer skulde I, at lade en stakkels Fugl hænge og dø af Sult der oppe; vent bare lidt, gode Dame, til jeg faar fat i Takkelagen, jeg er vant til at gaa til Vejrs.«

Bønderne trak sig skamfulde tilbage, imedens Matrosen ilede op ad Fjældet; kjækt vovede han sig ud paa Træet, som bragede under ham, og faa Øjeblikke efter satte han Buret paa den gamle Dames Seng, og Fuglen raabte ubarmhjertig: »Ole Højland skal hænges.«

»Det passer sig ikke, lille Dame, at ligge under Guds frie Himmel, — hej, Kammerat, giv en Haandsrækning og lad os faa Sengen ind, den gamle Frøken kunde let faa Snue,« og saa hjalp Sømanden, under stormende Latter fra Bøndernes Side, at bære hende ind, løste derpaa Løkken og gav den stakkels Vægter Friheden, men, før han gik, hviskede han til den gamle Frøken: »Lær nu Poppedrengen pænt sin Lektie, ellers kommer Ole Højland selv og lærer ham den.

I kan nok tænke eder, mine kjære unge Venner, at Papegøjen snart lærte at raabe: »Ole Højland fortjener et Kys,« og den gode gamle Dame fik ikke flere Besøg af ham.«

Kort Tid efter blev Ole atter tagen til Fange, men denne Gang blev han lænket til en Blok og fik et strængt bevogtet Fængsel; nu trode man at være sikker paa at beholde ham.

Da han traadte der ind, blev han først modløs, han saa' ingen Udvej til atter at komme bort. I to Dage

vilde han intet spise, men sad paa Blokken, han var lænket til, og faldt i Tanker; men tredie Dagen saa' han atter Fangevogteren kjækt i Øjnene og kom med en af sine sædvanlige plumpe Vittigheder, spiste sin Mad og lagde sig tryk til at sove, for at gjenvinde sin Kraft. Nogle Dage efter havde han behændig aabnet Laasen paa sin Lænke og begyndte nu paa et Arbejde, som kun de, som have sét det, vilde tro paa. Hver Nat, naar de andre sov, flyttede han sin Matrads, tog alle sine Klæder af, for at intet Spor af Jord skulde findes paa dem, og borede sig bogstavelig talt igjennem Sten og Jord ud til Frihed. Fem Maaneder brugte han til dette Arbejde, som der hørte stor Taalmod og Kraft til at udføre.

En mørk Nat, da Stormen hylede som et vildt Dyr, der har brudt ud af sit Fængsel, da Regnen styrtede ned fra Himlen, som vilde den skylle alt bort, som kom den i Vejen, flygtede Ole Højland for sidste Gang fra sit Fængsel med en Følelse af Rædsel, som blev han forfulgt af Blodhunde, og dog fandtes der hverken Mennesker eller Dyr paa hans Vej.

»Langt, langt bort herfra,« sagde han til sig selv, »Gud lade mig aldrig mere faa dette Fængsel at se,

for kommer jeg her igjen, da slipper jeg ikke levende herfra.«

Paa Flugten havde han, der før var saa kjæk, ikke mere Mod til at vise sig om Dagen, men brugte Natten til sine Vandringer, men alt som han kom længere bort fra Christiania, blev han sig selv igjen; han vilde ikke mere være en Natteravn, men i den tidlige Morgen juble sine Sange om Kap med Fuglene i den grønne Skov.

Det var en dejlig varm Sommerdag, da en smuk, ung Bondekone sad med et lille Barn paa Skjødets og lullede det i Søvn. Da hun intet Sengelad ejede, havde hun spredt sine Sengklæder ud i det grønne Græs, for at Solen rigtig skulde varme dem.

Da kom en høj Mand springende over Gjærdet, han var ligbleg, og Vandet haglede ned ad hans Ansigt.

Konen fór forskrækket op, men han sagde rolig: »Frygt ikke, jeg vil intet ondt gjøre dig, jeg er Ole Højland, Politiet er lige i Hælene paa mig, vil du ikke skjule mig, da er jeg fortabt, jeg kan ikke mere bære Fængsel og Lænker.«

Han saa' saa bønlig paa hende, at hun fik Taarer i Øjnene og tænkte, i det hun trykkede sin Lille til sit Hjærte: »En Gang var han ogsaa et Barn og laa paa sin Moders Skjød,« saa tørrede hun Taarerne af sine

Øjne og sagde højt: »Det er ikke rigtig at skjule dig, Ole, for du gjør saa meget ondt i Verden; men en stakkels Moder véd aldrig, hvad hendes egen lille kan blive til, og derfor vil jeg haabe, at Gud vil tilgive mig, at jeg skjuler dig.«

Saa lod hun ham lægge sig fladt ned i det grønne Græs, lagde alle Sengklæderne paa ham, og øverst paa Dynerne placerede hun sit lille Barn, som var falden i Søvn.

Da Betjentene kom, sad hun rolig og strikkede. De spurgte hende, om hun ikke havde lagt Mærke til en vildt udseende Mand, som maatte have skjult sig der i Nærheden; hun rystede blot paa Hovedet og pegede paa Sengklæderne: »Her findes ikke anden Mand, end ham, der ligger.«

De lo, saa' paa den lille Dreng, som sov saa tryg, og gik hurtig videre; men da de vare borte, kom Ole Højland frem og rakte hende rørt Haanden: »Tak for Skjulet, du gav mig i Dag.«

»Gud give du kunde komme ud af Landet og blive til et skikkeligt Menneske, Ole Højland; du er saa vist født til noget bedre, end et Vildt, som Øvrigheden holder Jagt paa.«

»Ja, kunde det blot lykkes mig at komme over til Amerika, saa vilde jeg ærligt arbejde for mit Brød, men her i Norge venter blot Slaveriet paa mig,« — saa løftede han paa Huen og sagde Farvel og Tak, pas godt paa din Dreng, der er saa meget ondt i Verden!« — og borte var han.

I lang Tid hørte man intet til Ole Højland, den unge Kone trode, at det var lykkedes ham at slippe bort fra Norge, men da fandt hun en Dag en Vugge af kunstig udskaaret Træ i sin Stue, da hun kom hjem med sit Barn paa Armen. En Seddel laa i Vuggen, hvor paa der stod: »Træet er fortjent, jeg har levet af mit Arbejde, imedens jeg udskar det, Barnet kan sove trygt i Vuggen. Ole Højland.«

Hun saa rørt paa det smukke Arbejde og syntes, at en Prins kunde have sovet i Vuggen, saa bad hun til Gud for ham, som havde skaaret den saa kunstfærdig ud, og tænkte, at ejede Ole Højland ikke andet end en Kniv og Træ, saa kunde han vel fortjene Brød, hvor i Verden han saa kom hen.

Da hendes Mand sent paa Aftenen kom hjem, fortalte han, at Ole Højland atter var tagen til Fange.

Der var udlovet en stor Belønning for hans Paa-gribelse; den havde fristet en Bonde, hos hvem han

holdt sig skjult, til at forraade ham. Han gjemte Ole i Bagerovnen, og skjønt han med Ord nægtede, at han var der i Huset, pegede han dog hemmelig hen til Skjulestedet, og under en heftig Kamp blev han tagen til Fange.

Da han var lagt i Jærn og fulgte Betjentene, saa' han foragtelig paa Bonden og sagde: »En Tyv er en Forbryder, som Loven straffer, men en Forræder er en feig Usling, som Loven betaler, men Gud straffer.«

Da Ole kom tilbage til Christiania, var han ikke mere saa kjæk, som i gamle Dage, han havde en sørgelig Anelse om, at han aldrig mere levende skulde forlade sit Fængsel, og denne Anelse gik i Opfyldelse.

For at forhindre nye Udbrud var der blevet lavet et stort Jærnbur til ham, som hang under Loftet. Strax han saa' det, gik der en kold Gysen igjennem ham, det var stærkere end han.

Nu, da Friheden for bestandig var ham berøvet, stod alle hans Synder klart for ham og pinte ham baade Dag og Nat.

Naar der kom fremmede ind, for at se paa ham, var han endnu rask paa det og gav dem vittige og kjække Svar, men dybt i sit Hjærte følte han, hvor forfejlet hans Liv havde været, han vidste, at Gud havde

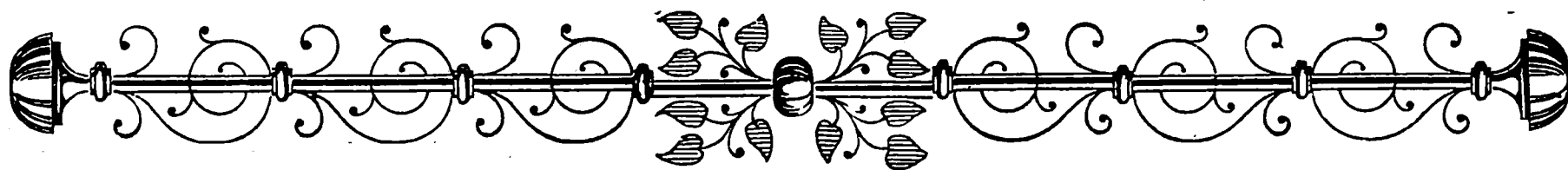
givet ham store Evner, som, naar de havde været anvendte paa rette Maade, kunde være bleven til Gavn og Glæde for hans Fødeland.

Tilsidst tog Melankolien saa stærkt til, at Livet blev ham en Byrde, som han ikke formaaede at bære, saa begik han den sidste Synd — en Dag da hans Vogter traadte ind i Fængslet, fandt han Ole Højland hængt i sit Bur.

Paa en af Jærnstængerne havde han ridset:

»Smaafuglen kan sig i Fængslet føje,
Men Ørnen ret længe sit Bur ej kan døje.«

Mutter har sagt.

Af Carl Krone (Forf. til »Hans Lindberg«, »Fluen« etc.).

Kristen: »**K**om, Ole, Mutter kan intet se!
Her er vi skjulte af Busk og Sne.
Vi liste ud paa den blanke Is,
Men er forsigtig —, naturligvis!
Naa, staa nu ikke og se dig om,
Her er jo ingen, skynd dig og kom.
Lars Peter, saa' jeg, løb nys om Skrænten,
Jeg bliver kjed af den lange Venten.«

Ole: Ej Mutter ser os, det godt jeg véd;
Men husk den anden, der bliver vred,
For han kan se med sit store Øje
Alt, hvad vi gjør, paa en Prik saa nøje,
Som stod han lige her ved din Side.
Nej, Kristen, nej, jeg vil ikke glide.
Hans Øje følger os overalt,
Det, véd du, Mutter har selv fortalt.«

Kristen: »Aa, Mutter! Hvor du dog staar og vrøvler,
Træk over Buxerne dine Støvler
Og kom saa ud, blot en lille Tur,
Der er Skam ingen, som staar paa Lur.«

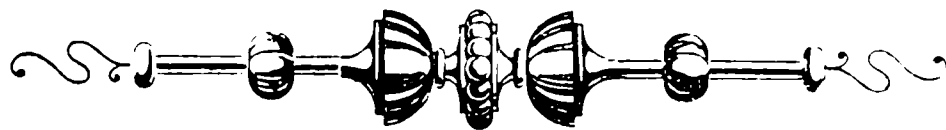
Ole: Men, Kristen, ser du da ej der oppe,
Just tæt der henne bag Skovens Toppe,
Der titter netop hans Øje frem.«

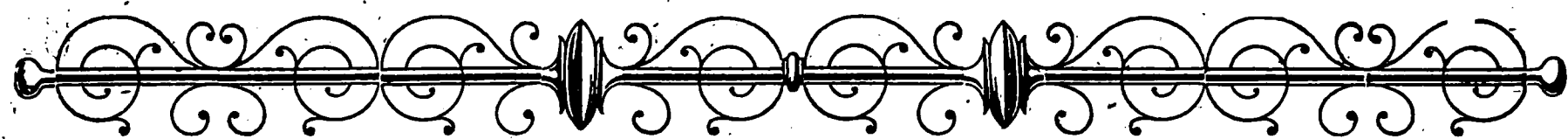
Kristen: »Du er nok tosset, gaa du blot hjem
Og læg dig. Det — det er bare Maanen,
Der titter frem bag ved Skyens Graanen.«

Ole: »Ja, Maanen! Maanen, har Mutter sagt,
Det er hans Øje, der staar paa Vagt
Og passer paa, naar vi ondt vil gjøre.«

Kristen: »Aa, jeg vil ej paa din Sludder høre!
Til sidst du altid din Vilje faar.
Kom saa! Nu hjem jeg til Mutter gaar.«

Saa gik de. Gid vi maa aldrig glemme,
Hvad Mutter sagde med kjærlig Stemme;
Men mindes, »Øjet« er overalt,
Saa blev der gjort ej saa meget galt.

Thyra Danebod.

Af Ivar Ring.

Han I se den lille Have der henne, som ligger tæt op til det straatækkede Hus; der gaar en Dreng med lyst Haar og store blaa Øjne; se rigtig paa ham, han har et stort Arbejde for! Véd I, hvad den lange Rad af Stene betyder, som han, i sin lille Trillebør, kører Jord hen paa? Det er Dannevirke, som han rejser. Han har hørt sin Moder fortælle om Thyras Vold, han har grædt af Sorg over, at den er bleven taget fra os, og nu tror han, at han med sine smaa Hænder kan bygge den i sin egen Have, og saa vil han passe paa, at ingen slem Røver skal tage den fra ham. Skal vi hjælpe ham at bygge? Hvad man arbejder paa, imedens man er lille, vil man mindes, naar man bliver stor, og I maa aldrig glemme Thyras Vold!

Der henne paa Plænen ved lille Valdemars Vold sidder en høj Dame og strikker, ved hendes Fødder ligge to smaa Piger i Græsset og stirre op paa deres Moder, hun plejer at fortælle dem Æventyr. Se, nu begynder hun; har I Lyst at høre hendes Fortælling, saa lyt til!

Der var engang for mange Hundrede Aar tilbage en dejlig, ung Jarledatter, som hed Thyra; alle, som kom i hendes Nærhed, elskede hende, for hun var lige saa god, som skjøn og klog.

Paa den Tid, da hun levede, havde Danmark en Konge, som hed Gorm; han var en haard Mand, og Thyra havde ofte hørt sin Fader tale om ham.

Han var saa grusom, at han lod de hellige Kirker nedrive; han var en Hedning, som ikke trode paa den gode Gud, som vi bede til, og han hadede Jesus, som holder saa meget af alle Børn; men hvor ond han end var, saa holdt han dog af Thyra og vilde gjøre hende til sin Dronning.

Hun elskede alle Mennesker, men dog Gud og Jesus mest; men det vidste Kongen ikke, og saa lovede hun sin Skaber, at hun vilde blive Dronning, for at beskytte

Danmark og blive en god Moder for Folket og, hvor det stod i hendes Magt, at holde sin Haand over de Kristne.

Saa giftede hun sig med den gamle Konge, som kunde have været hendes Fader, og alle vare bange for ham, men hun frygtede kun Gud.

Skjønt Gorm var haard imod alle og grusom imod de Kristne, var han dog en dygtig Konge; ligesom Valdemar, der med stor Besvær har samlet Stenene til sit Dannevirke, samlede Gorm Danmarks Rige af bare Smaastykker.

Imedens Kongen førte Krig, regerede den smukke, unge Dronning Riget og frelste det danske Folk fra at lide Hungersnød.

Da Kornet i flere Egne begyndte at voxe sparsomt, lod hun bygge store Pakhuse og købte Korn ind der, hvor det endnu fandtes i Mængde, for at opbevare det i Pakhusene. Da saa en Sommer Jorden slet ingen Sæd vilde give og kun rige Folk kunde skaffe Brød, aabnede hun Pakhusene og gav de fattige Korn, og Mødrene behøvede ikke at sørge, de smaa Børn døde ikke af Sult, men fik Mad, som i de frugtbare Aar, og derfor elskede alle den gode Dronning og kaldte hende Thyra Danebod, som betyder de danskes Trøst.

Og en Trøst var hun for alle, baade store og smaa.

En kold Vinteraften, da Sneen laa højt paa Marken og havde dækket Træerne i Skoven, saa den saa' ud som en stor Snehal, hvor alle Stammerne vare Søjler, der bar det mægtige hvide Tag, som i tusinde Grene strakte sig til alle Sider, saa' Dronningen Spor af smaa Børnefødder i den nyfaldne Sne, som førte ind i Skoven.

Da tænkte hun: »Hvad gjør de smaa saa sildig i Skoven, de kunde let forvilde sig, og blive de der i denne kolde Nat, da maa de visselig dø.«

Saa gik hun efter Fodsporene langt ind i Skoven, der laa en lille fattig Hytte, som Sneen havde pyntet med sit hvide Dække, saa den skinnede ligesaa herlig, som Træerne over den, men Maanen sad dog øverst og sendte sine Straaler igjennem hver lille Aabning ned i Skoven og over Hytten.

Da trængte der en underlig vemodsfuld Sang ud til hende, som naade den fromme Dronnings Hjærte; det var de Kristne, som sang til Vorherre.

Tungt laa det hende paa Sindet, at hendes Trosfæller maatte skjule deres Gudsdyrkelse den kolde Vinternat i Skoven, imedens Hedningene kunde anraabe deres Afguder ved høj lys Dag.

I sin Bekymring over, hvad Fremtid Kristendommen vilde faa her i Danmark, bad hun Gud om, at han ogsaa for hende vilde gjøre et Mirakel, som kunde vise hende, at Hedningenes Tid snart var til Ende i hendes Fødeland, og at Kristus' milde Lære maatte sejre over de vilde Guder.

Saa hyllede hun sig tæt ind i sit Slør og aabnede sagte Hyttens Dør. Et plumpt Trækors, hvortil Frelserens Billed var naglet, stod midt i Stuen, derom knælede Mænd, Kvinder og Børn i dyb Andagt.

Dronningen knælede ned ved deres Side og blandede sin Sang med deres, og ingen lagde Mærke til hende, da Værelset kun var svagt oplyst af en Lampe.

Imedens de fromme Kristne vare samlede om Korset, kom en Rytterskare ilende hen ad Vejen.

Maanen var gaaet bag en mørk Sky, og Sneen begyndte at falde tæt.

Det var Kongen og hans Mænd, som vendte hjem fra et Krigstog.

Sneen havde gjort Skoven ukjendelig for dem, derfor holdt de stille, for at raadslaa om Vejen; da hørte de Sangen fra Hytten, den slog imod Kongen som en Uvejrssky, Vreden jog Blodet op til hans Hoved, han

vidste, hvad den Sang betød og holdt den for en Forhaanelse imod Odin og Thor.

Hurtig sprang han ned af Hesten og gav sine Stridsmænd et Vink om at følge sig.

Bjørn, en svær, høj Karl, var den første, som fulgte Vinket, han var en ivrig Afgudsdyrker og forfulgte de Kristne med bittert Had.

I den Mands Hjærte fandtes kun ét svagt Punkt — det var hans Kjærlighed til sine Børn, og igjennem dem elskede han Dronning Thyra, som havde været god imod dem for deres Moders Skyld, som, uden at Bjørn anede det, var gaaet over til Dronningens Tro.

Det var denne grusomme Mand, som først traadte ind i Hytten. I det Døren gik op, vendte Dronningen sig om; Sløret var gledet tilbage, og Bjørn kjendte hende strax og vidste, at hun var Dødsens, dersom Kongen saa' hende ved Korsets Fod.

Hurtig væltede han Lampen, tog Dronningen haardt ved Armen og skjød hende foran sig ud af Døren i Baggrunden af Værelset; men saa kom han pludselig til at tænke paa, at en eller anden af de tilstedeværende kunde være fejs nok til at forraade Dronningen, for at frelse sig selv; naar intet Kors var i Stuen, var der ingen Støtte for Kongens Anklage; hurtig ilede han til-

bage, greb Korset, slængte det paa Ryggen og fulgte efter Dronning Thyra.

Dog, nu hændtes der ham noget, han ikke selv kunde forstaa; i samme Øjeblik Korset hvilede paa hans Ryg, kom der en underlig Følelse af Mildhed over ham; han som saa ubarmkjærlig havde forfulgt de Kristne, følte nu Medlidenhed med dem, og kunde han i den Stund have frelst dem alle, da havde han gjort det.

Da han kom ind i den tætteste Del af Skoven, vilde han kaste Korset med Frelseren paa ind i Krattet, for at skjule det; men en ukjendt Magt holdt ham tilbage, han formaaede ikke at skille sig ved det.

Da han ad Omveje havde ført Dronning Thyra tilbage til Slottet, gik han ind i sit lille Kammer og skjulte Korset ved sin Seng, og i samme Stund tabte Stuen sit kolde, uhyggelige Syn, og der kom en indre Fred over ham, som han aldrig havde kjendt tidligere.

Han tænkte: »Skulde de Kristnes Gud være stærkere end Odin og Thor? Aldrig har det største Offer, jeg har bragt dem, haft saadan en Virkning paa mig, som Korset, jeg bar fra Hytten i Skoven.«

Da lød der Hestetrampen op til ham, han ilede ned, for at blande sig med de andre Stridsmænd.

I det han lagde Haanden paa sin Hests Hals, som var fulgt med til Slottet, traadte Kjærtesvendene ud med Fakler, for at modtage Kongen, og deres Skin faldt paa to smaa Børn, som sad foran en af Rytterne og græd ynkelig.

Da var det, som om et Sværd borede sig i hans Hjærte, han anede intet godt.

Da han vilde trøste sine smaa, blev han med Magt holdt tilbage fra dem, og en af hans Kammerater fortalte ham, at Kongen havde fundet Hytten tom paa disse to kristne Børn nær, som han tog med sig, for at ofre dem, til Thor, før han atter drog i Leding.

En Rædsel greb Bjørn; han havde aldrig haft nogen Anelse om, at hans Børn vare opdragne i den kristne Tro, det havde hans Hustru gjort uden hans Vidende.

Da han hørte, at hans eget Kjød og Blod, som han elskede saa højt, skulde ofres til Thor, fik han pludselig Had til alle de hedenske Guder, som han før havde tilbødt med saa vild en Kjærlighed.

I Angest og Sorg ilede han op paa sit Værelse, kastede sig ned foran Korset og bønfuldt de Kristnes Gud om at frelse hans kjære smaa Børn fra den grusomme Thor, som kunde glæde sig ved at modtage et Offer af smaa levende Børn.

Da tænkte han paa Drønningen, som var saa god; naar det gjaldt Menneskeliv var hun aldrig bange for Kongen; han vilde knæle ned for hende og bede om sine Børns Frelse, saa vilde hun ikke lade Gorm faa Fred, før han havde skjænket hende de smaa.

Hurtig ilede han ned i Hallen, hvor Dronningen plejede at være; men hvor forundret blev han ikke, da han fandt sin Søn og lille Datter sidde ved Siden af Dronningen. Hun klappede dem med sin hvide Haand, tørrede Taarerne af deres Øjne og lovede dem, at de aldrig mere skulde forlade hende.

Da Dronningen havde hørt om de smaas Nød, var hun ilet hen til sin Konge og Husbond og havde tilbudt ham sin skønne hvide Jagthest til Offer for Thor i Stedet for Børnene, og da Kongen nu ikke havde sét Dronningen i al den Tid, han havde ført Krig, og snart atter skulde forlade hende, lod han hende faa sin Vilje — for denne Gang — og saaledes var det gaaet til, at Bjørn fandt sine smaa ved Dronningens Side.

En underlig Skjælven kom over den stærke Mand, da han fik at høre, at de Kristnes Gud havde opfyldt hans Bøn i samme Stund, han havde bønfalet ham om

Naade. Fra det Øjeblik blev han opfyldt af en brændende Kjærlighed til Frelseren, som elsker de smaa Børn, og han faldt paa Knæ for Dronningen og fortalte hende, hvor vidunderlig det var gaaet ham den Aften — hvorledes i samme Nu, Korset havde berørt ham, han var bleven som et andet Menneske — de stærke Liden-skaber havde lagt sig, og alt, hvad der før havde kæmpet i ham som et oprørt Hav, havde pludselig fundet Hvile; nu vilde han følge Kristus' milde Lære og beskytte og forsvare sine nye Trosfæller.

Da foldede Dronning Thyra sine Hænder og takkede Gud — thi sikkert var det et Mirakel — at den værste Afgudsdyrker blandt alle Kongens Stridsmænd laa knælende foran hende og tilbad de Kristnes Gud. Hun vidste nu, at Hedningernes Tid i Danmark snart var forbi og vilde tabe i Antal for hver Dag, som gik.

Saa snart Kongen var rejst, lod hun bygge underjordiske Kamre, hvor de Kristne uforstyrret kunde holde Gudstjeneste, og fra den Dag af, da Dronningen havde frelst Bjørns lille Dreng og Pige, forlod han aldrig mere sin høje Herskerinde, men hjalp hende, hvor han kunde, og vogtede de underjordiske Gudshuse — som nu ogsaa vare blevne hans Tempel.

Da nu Thyra havde været god imod Bjørns Børn, var Vorherre god imod hende og skjænkede hende to dejlige Dreng, som hun var glad og lykkelig for, og hun elskede baade Knud, som var den ældste, og Harald, som var den yngste, saa højt, som kun en Moder kan elske sine Børn.

Harald var des værre en vild, ustyrlig Krabat, som gjorde Moderen megen Sorg; derfor holdt Kongen og det danske Folk ikke af ham, men de forgudede Knud, som var kjærlig og god og den dejligste Prins, man kan tænke sig, og han var ligesaa ædel, som han var skjøn, og derfor kaldte Folket ham: Daneast, som betyder de danskes Glæde.

Nu, Valdemar, hvorfor standser du din Trillebør, du sér saa undsélig op paa mig — hvad er det saa, du vil spørge mig om?

»Tror du, Moder, naar jeg bliver voxen og gjør noget for Folket, at det saa vil kalde mig: Valdemar Daneast?«

»Hvilken Gjerning vil du da udføre, min Søn, for at fortjene et saadant Navn?«

»Naar jeg faar Sabel og Gevær, kunde jeg tage Slesvig tilbage, saa blev jeg nok kaldet de danskes Fryd; men jeg er saa lille endnu, jeg maa vente.«

»Ja, til du faar dit Danevirke færdig. Dog, min kjære Dreng, det skader aldrig at sætte sig et højt Maal, saa har du noget at stræbe efter. Lad nu Trillebøren staa og sæt dig ved Siden af dine Søstre, saa skal jeg fortælle videre.«

Da begge Brødrene vare Mænd, sejlede de paa store Skibe til England; de vare med de saa kaldte Vikingetog, som det den Gang blev ansét for en Hæder at deltage i.

Knud Daneast kæmpede med sin Broder imod Englænderne og faldt i Kampen.

Da blev Harald bange; han vidste, Kongen elskede Knud saa højt, at han havde svoret at dø med ham og at lade den dræbe, som bragte ham Underretning om den elskede Søns Død.

Det var et syndigt Løfte — men vi maa ikke glemme, at Gorm var en Hedning.

Da Harald sendte Dødsbudskabet til den gode Dronning, blev hun meget bedrøvet, og først vidste hun ikke, hvad hun skulde gribe til, for at frelse Budbringeren, men da hun var meget klog, fandt hun til sidst paa Raad.

Hun lod Spisesalen betrække med sort Vadmel.

Kongen satte sig til Bords, og ikke én af alle hans Mænd aabnede Munden, men sade og saa' ned for sig »Hvorfor tie I alle?« spurgte Kongen uroligt, »hvad er der hændet?«

Ingen af alle Kongens Mænd havde Mod til at svare. Da rejste Dronning Thyra sig op og sagde:

»I havde to Falke, Herre Konge, en hvid og en graa; den hvide fløj langt bort til øde Steder, og medens den sad i et Træ, kom der en Flok Krager og afplukkede dens Fjer. Nu er den uduelig; men den graa Falk er kommet tilbage, og vil som forhen fange Fugle til eders Bord.«

Da rejste Kongen sig op og sagde:

Saa vist sørger hele Danmark, som min Søn Knud er død.«

»Det er eders Ord, Herre Konge, og ikke mine, men sand er Tidenden,« svarede Dronningen.

Skjønt Gorm ikke dræbte sig ved Underretningen om sin ældste Søns Død — saa spiste eller talte han ikke fra den Stund af, og næste Dag var han død.

Han havde opnaaet en meget høj Alder og blev derfor kaldet: Gorm den gamle.

Ser du, Valdemar, du holder saa meget af Danevirke — saa maa du ogsaa elske Dronning Thyra, thi

det var hende, som rejste Thyras Vold — det Danevirke, som i mange Aar var Grænseskjellet imellem Danmark og Tyskland.

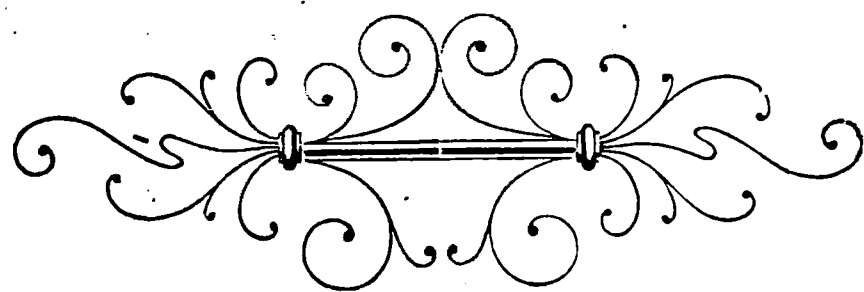
Dog, nu kommer det sørgelige ved min Fortælling. Den Gang, da vi sidst havde Krig, det var før nogen af jer blev født, da kunde Danevirke ikke mere beskytte os imod Fjenden, vore Soldater maatte forlade det med Sorg, vi havde ikke saa stor en Armé, som de tyske, og vi skulde bruge saa uhyre mange Soldater til at forsvare det kjære gamle Danevirke; saa græd Kongen og det ganske Folk lige fra Oldingen til det lille Barn, da Thyras Vold blev tagen fra os; thi I huske jo nok, at hele Sønderjylland fulgte med.

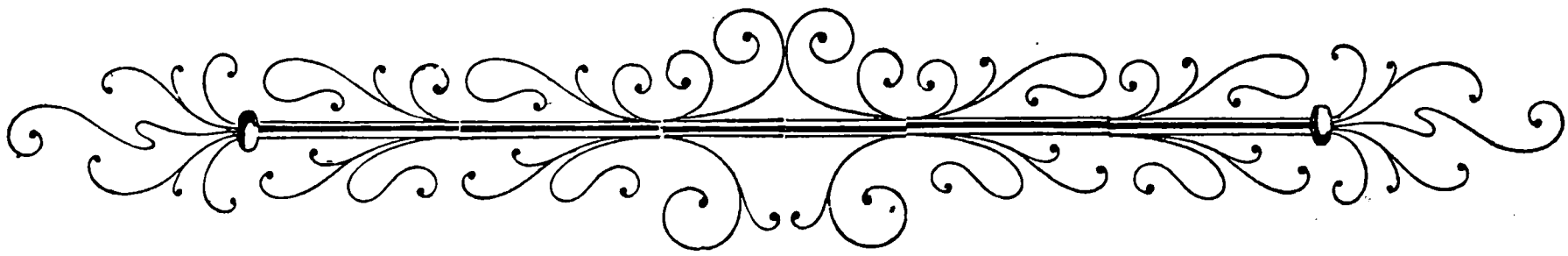
Men Valdemar, min egen Dreng — hvor dit Ansigt blusser — hvor du ser vred ud —«

»Moder, naar jeg bliver stor, vil jeg være General og tage Sønderjylland tilbage — og saa vil jeg give dem alle disse Sten til at bygge Danevirke saa højt, at ingen Fjende kan komme over det — og vi vil alle hjælpes ad — ikke sandt Moder!«

»Ja, skulde der komme Krig igjen, saa ville vi alle hjælpes ad, saa vil Moder give sin eneste Søn hen til at kæmpe for Danmark — — thi ser I, Børn, vi skal

elske vort Fødeland højere end Fader og Moder, Hustru og Børn; men om Kampens Dag nogensinde vil komme, véd ingen af os; dog, det véd jeg, at Tanken at vinde Sønderjylland tilbage aldrig bør opgives, saa længe der findes et trofast dansk Hjærte, og Mindet om Thyra Danebod endnu lever iblandt os.

Lille Række.

Af Fanny Suensson (Forf. til »Amalie Vardum« etc.).

Naa, Margrethe og Elise, kom saa med mig hen i Kakkelovnskrogen, saa vil jeg fortælle eder nogle Træk af lille Rækkes Liv.

I véd, at Række var en dejlig Angorakat, altsaa af højbaaren Slægt, og nedstammede lige fra den zoologiske Have. Jeg fik den en Dag af Agnete, hende, I holde saa meget af, og jeg da med. Den lille hvide Killing gav jeg Navnet Række, og den blev min Yndling, ja hele vor Families Kjæledægge.

Der var nogle, som sagde, vi holdt for meget af den, den var jo kun et Dyr, og det var ikke ret at give et Dyr lige saa megen Kjærlighed som et Menneske.

Dog, vi vare af en anden Mening. For ser I, Børn! naar et Dyr ved sin tro Tjeneste, med Forsagelse af sine Tilbøjeligheder, opfylder strængt de Pligter, vi paa-lægge det, og ved sin Kjærlighed til os aflokke os Gjenkjærlighed, — da mener jeg, at det til fulde for-tjener den, lige saa vel som Mennesket.

I det første Aar saa' Række aldrig sin Lige; men omgikkes kun os, hvorfor den ogsaa blev saa menneske-lig, at den ikke alene forstod os, naar vi talte til den, men den lærte vore Vaner at kjende og tilegnede sig flere af dem.

Naar den vilde ud, saa' den paa os og sagde »miauv«. Rejste vi os ikke strax, for at opfylde dens Bøn, thi Række var, som alle forkjælede Børn, til sine Tider fordringsfuld — altsaa uartig, saa sprang den op og hængte sig paa Dørlaasen, hvor den med Poterne søgte at aabne den, ligesom den havde sét os andre gjøre. Men det Tag mægtede lille Mis ikke, den maatte give tabt og kom nu slukøret tilbage, som enhver, der har lidt Nederlag, for paa ny at begynde sin Belejring, dog denne Gang paa en mere eftertrykkelig Maade end forhen. Mis sprang op paa vort Skjød og klappede os med Poten i Ansigtet; det skulde nu sige i Kattesproget

det samme, som naar I sige til eders Moder: »Søde lille Moder, luk Døren op for mig.«

I Almindelighed føjede vi den, men undertiden, naar vi sad og læste eller spillede, var det os ikke altid be-
lejligt strax at holde op med vort Arbejde; se saa blev Række vred, den lagde da sin Pote paa Bogen eller paa Haanden, der løb over Tangenterne og søgte paa alle Maader at forhindre os i Arbejdet, indtil vi føjede den. Ja, Mis var en klog — om end ikke altid artig — Missekat.

Men nu skulle I høre mere om min lille Yndling. Række var vant, lige som vi andre, til stræng Orden i Maaltiderne, den fik aldrig Mad, uden naar vi spiste; bød vi den noget i Utide, rørte den det ikke.

I have hørt, at Katte have den stygge Fejl at stjæle; man paastaar, det ligger i deres Natur. Dog, hvad ville I sige, naar jeg fortæller eder, at Række ikke en eneste Gang var Tyv i de fire Aar den levede hos os, skjønt den hver Dag var ene i Spisestuen, naar Bordet var dækket med Fløde, Mælk og Fisk, som er Kattens Livretter.

Men Katte kunne ogsaa være tro — til Trods for deres Natur — naar man blot giver dem nok at spise; thi vi maa ikke forlange af et umælende Dyr, at det

skal have Menneskets Moral — »hellere dø af Sult — end stjæle.«

Om Aftenen havde Række sin Plads paa Lampedugen, det gav Anledning til mangen Spøg.

Saaledes hændte det sig en Aften, at eders Bedstemoder lagde en blank Skilling foran lille Mis, og den begyndte strax at lege med den, indtil Skillingen faldt ned af Bordet efterfulgt af Række, som lidt efter vendte tilbage med den i Gabet og vilde begynde Legen forfra; men eders Bedstemoder gav den et Klaps over Poten og sagde: »Fy, Række, hvem har givet dig Lov til at lege med Skillingen; véd du ikke nok, du maa aldrig tage andres Ejendom?«

Række lukkede Øjnene, som skammede den sig — hvad den ogsaa gjorde —; saa slikkede den Bedstemoders Haand, sagde kjælen »miauv«, rejste sig og vendte Ryggen til os og Skillingen, at den ikke oftere skulde friste den.

Og det gjorde den senere hver Gang nogen lagde Penge paa Bordet.

Var nogen af os ude, veg Mis aldrig fra Døren, som en trofast Hund lyttede den til en hver Støj paa Trappen; kjendte den saa vore Skridt, kradsede den paa Køkkendøren, for at underrette Pigen om, at vi

kom, og Pigen forstod den, lukkede strax op — og aldrig forgjæves. Saa hilste Række os med at springe op paa vor Skulder og kjærtegne os, snart med Poten, snart med Snuden.

En Dag laa jeg paa Sofaen med en syg Fod, Række var i Korridoren og vilde ind til mig; den skrabede, som den plejede, med Poten paa Døren, men jeg turde ikke staa op, for at lukke den ind.

I maa tro, det gjorde mig ondt, jeg vilde saa gjerne have den hos mig.

Men hvad sker! Pludselig ringer det flere Slag paa Klokken, Pigen lukker Døren op, dog Gangen og Trappen var tom; saa lukker hun igjen og mumler: »det var dog løjerligt.«

I det samme hører hun »miauv, miauv«, og Række sidder nok saa stolt oppe paa Knagerækken, hvorfra den med sin Pote havde slaaet paa Klokken, for at faa den til at ringe. Det kloge Dyr havde lagt Mærke til, at, naar det ringede, lukkede vi op, og da den nu vilde lukkes ind i Dagligstuen, og jeg ikke adlød dens Kradsen, saa ringede den paa, ligesom vi Mennesker gjøre.

I se, at Dyr have ikke alene, som vi andre, Tanker, men ogsaa Iagttagelsesevne.

Saa kom der en Dag, da Række blev Moder til tre dejlige hvide Killinger, men deres Øjne vare lukkede i ni Dage, som I jo nok vide. Med opofrende Kjærlighed plejede og kjærtegnede hun sine smaa, og hver Gang den vilde forlade Stuen, kaldte den paa en af os, at vi skulde sidde ved Kurven og passe paa Ungerne; den gik ikke, før den saa', vi havde opfyldt dens Bøn.

Eders Bedstemoder var i nogle Dage sengeliggende, Killingerne havde faaet aabne Øjne, og Fru Række følte, det var paa Tide at trække lidt frisk Luft i Kjøkkenvinduet — dens Yndlingsplads.

Jeg sad og læste højt, da Bedstemoder pludselig hviskede til mig — »Se!« Og Række kom gravitetisk, bærende i Gabet en lille hvid Killing, som slæbte efter den; sprang op i Bedstemoders Seng og saa' bedende paa hende, skubbede Dynen til Side med Bagbenene, drejede sig tre Gange rundt og lagde Killingen i Bedstemoders Arm, skubbede derpaa Dynen atter til og slikkede hende paa Kinden, strøg hende kjærtegnende under Hagen og sagde »miaux!« og eders Bedstemoder hviskede bevæget »Ja.« Det forstod Mis, glad sprang den ned og hentede de andre, og, hver Gang den kom med en af dem, miauvede den, for at Bedstemoder selv kunde lukke op for de smaa Gjæster.

Saa laa der da tre af de yndigste smaa bløde Vatklumper med store blaa Øjne i hendes Arm, og da Række havde givet dem at drikke, og Bedstemoder baade med Ord og Blik havde lovet den at passe godt paa Børnene, forlod den rolig Sovekammeret og blev borte i over en Time.

Saaledes forløb flere Dage; om Natten laa Killingerne i Kurven, og hver Morgen bragte Række dem til Bedstemoder og skjulte dem i hendes Seng; dog glemte hun aldrig sine smaa, ofte kom hun ind, miauvede, slikkede dem og gav dem at drikke.

En Middag, som jeg sad ved Bedstemoders Seng, traadte en Dame ind, for at se til den syge. Vi fortalte hende Rækkes Bedrifter, og jeg tog en af de søde smaa Vatklumper op, for at vise hende den; men Uheldet vilde, at Række i det samme kom listende ind; hun havde nemlig sét den fremmede Dame og var angest for sine smaa; da hun saa' sin lille hvide Skat med de store blaa Øjne i fremmed Haand, sprang hun i et Nu op paa Damens Skjød, snappede sin Unge og lagde den igjen ned til Bedstemoder. Hun saa' paa hende med et bebrejdende Blik, der gjorde Bedstemoder saa ondt; da det var mig og ikke hende, der havde taget Killingen. Række miauvede flere Gange, som vilde hun

sige: »Jeg betrode dig mine smaa, men du har svigtet min Tillid.« Saa lagde hun sig hos dem og forlod dem ikke, før Damen var gaaet. Dog, næppe var Gjæsten forsvundet, før Rækkes Hoved tittede frem; derpaa rejste hun sig højtidelig og bar én for én af Ungerne tilbage til Kurven, hvor hun fremdeles lod dem blive — og siden den Dag gjemte hun selv sin Skat.

I kunne ikke tænke eder, hvor ondt det har gjort mig og endnu gjør mig, naar jeg mindes det lille Optrin, jeg her har fortalt. Jeg burde ikke have givet Killingen i fremmed Haand, Række havde med fuld Tillid overgivet dem til eders Bedstemoder, og man maa aldrig svigte den Tillid, der er sat til os — hvad enten det er lige overfor et Menneske eller et Dyr.

Nu er min egen lille Række død, hun levede som en øm opofrende Moder og et taknemmeligt og trofast Medlem af vor Familie.

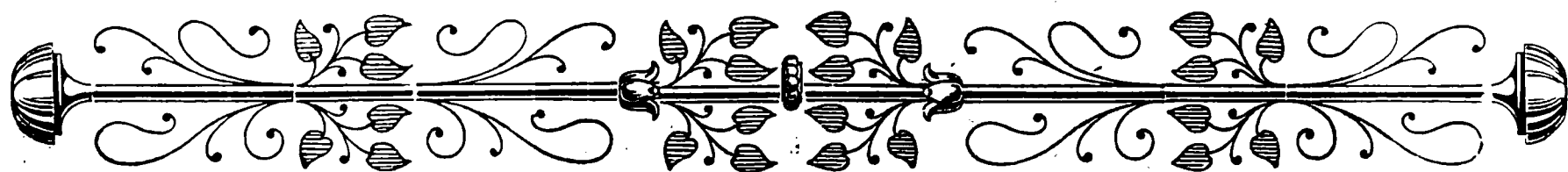
Den fri Luft og Solskin var Rækkes Kjærlighed, thi hun havde ved at omgaas os Mennesker faaet menneskelige Vaner, derfor fik hun en Plads under et stort Kastanietræ i Kongenshave.

Vi fulgte den alle med vaade Øjne og tungt Hjærte til Graven, og da vi kom hjem, syntes vi, at Huset var tomt og øde, fordi lille Række ikke mere sprang op

paa vor Skulder, og dens venlige »Miauv« ikke oftere skulde byde os velkommen!

Saa, Margrethe og Elise! Rækkes Historie er forbi, hvert Ord, jeg har sagt om hende, er sandt; naar vi en Gang gaar i Kongenshave, skal jeg vise eder, hvor Række ligger begravet.

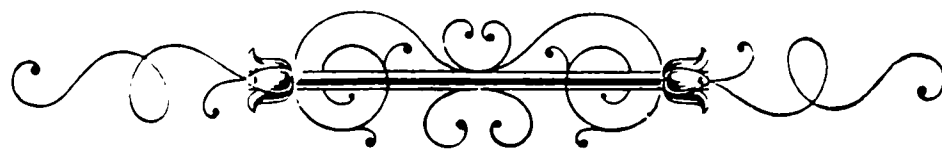

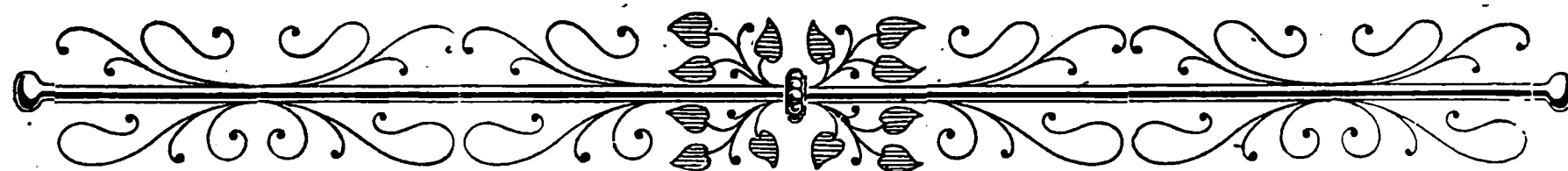
Barnet.

Af Carl Krone.

Hun havde en Dukke, hun havde to,
Hun havde de allerdejliligste Sko.
Hun var saa sød; men hun blev saa vred
Hver Dag, naar Solen i Vest gik ned.
Hun kunde trampe, hun kunde trippe,
Hun kunde af Fader og Moder vrippe,
At ikke de holdt paa Solen fast —
Naar hun dem kaldte til Hjælp i en Hast.
Det nytted ej alt, hvad de forklared,
Det var, som en Trolde var i hende faret.
Hun trued ad Solen, hun trued ad dem
Og løb saa med Graad og Fortvivlelse hjem.
Der skjulte hun sig bag Moders Rok,
Og naar hun saa havde sørget nok,

Saa viste hun, man skal fare med Lempe,
Naar man vil de onde Magter bekæmpe.
Da bød hun til Fader sin Mund, saa rød,
Da lagde hun Ho'det i Moders Skjød
Og stammede frem: »Vær blot ikke vre',
Jeg vilde saa gjerne paa Solen se —.«
Nu — Solen vi ønske alle at skue,
Saavel i Slot, som i Fattigmands Stue.
Og vred vel ofte saa mangen bliver
Paa ham, som os Sol og Maane giver,
Naar han dem lader bag Skyen drage,
Saa ikkun Mørket bliver tilbage.
Men ikke altid vi angre vor Vrede,
Naar afkølet er vor første Hede,
Som Barnet, der, naar det har endt sin Graad,
Angrer og tager sit Hjærte paa Raad.

Kong Sverre og lille Gunhild.

Af Ivar Ring.

For mange Hundrede Aar tilbage levede der paa Færøerne et ungt Menneske, som hed Sverre; han trode, at han var Søn af en Kammager Unas, og hans Forældre havde bestemt ham for den gejstlige Stand, skjønt han elskede Sværdet langt højere end Bogen og var stærk og modig som en ung Løve.

Imedens han sad og læste i den hellige Skrift til langt ud paa Natten, faldt han i Søvn og drømte, at en Kongekrone hang i et Grantræ, som stod højt oppe paa et Fjæld, men at en mægtig Løve laa ved Træets Fod, for at vogte den kostbare Skat. Da kom der jagende op ad Fjældet en Ulv og en Bjørn, for at omstyrte Træet og tage Kronen; dog, hver Gang de nærmede sig,

hævede Løven sin svære Pote og slog dem tilbage. Lidt efter saa' han sig selv komme vandrende op ad Fjældet, indhyllet i en Munkekutte, og da han nærmede sig Løven, fik den pludselig Vinger og forvandlede sig til en Ørn, som fløj op i Træet, tog Guldkronen i sit Næb og sænkede den langsomt ned paa hans Hoved; i det samme forsvandt Munkekutten, og han stod rustet til Kamp med et stort Slagsværd i Haanden, som dryppede af Blod.

Da Drømmen var til Ende, vaagnede han, men faldt lidt efter igjen i Søvn og havde samme Drøm.

Det maatte betyde noget, tænkte han, gik ind og vækkede sin Moder, for at fortælle hende den; da gav hun sig til at græde og sagde: »Saa vist maa Norges Land komme til at svømme i Blod, som du maa kæmpe, for at vinde den Krone, som tilkommer dig; thi vide det skal du nu, at din Fader var Kong Sigurd Haraldssøn, og kun for at frelse dit Liv, som jeg vidste vilde blive efterstræbt af den listige Erling Skakke, flygtede jeg med dig her hen og søgte at skjule dig i Munkekutten. Dog, Guds Vilje er stærkere end mit Ønske, drag i Herrens Navn til Norge, gjenvind din Faders Trone og bliv en vis og god Regent.«

Fra den Dag af drømte Sverre kun om Guldkronen i Norge, og Færøerne vare ikke mere store nok for det kjække Mod og den Livskraft, han her maatte tøjle. Saa rejste han til Norge og opsøgte sin Faster, der var gift med den mægtige Jarl Birger Brosa, og bad ham om Hjælp; men han rystede paa Hovedet og sagde: »Gamle Norge er et haardt Fjæld, det Sværd skal have en skarp Od, som hugger sig Vej der.«

»Og en stærk Arm til at føre det; laaner du mig Sværdet, giver jeg selv Armen,« svarede Sverre.

»Et Fristed vil jeg give dig, naar du er betrængt, Plads for nogle af dine Mænd findes her vel ogsaa. Saml dig en Hær og drag til Nidaros, Trønderne vare din Fader hengivne, der finder du snart Fodfæste.«

Det var al den Trøst, Jarlen gav ham. Hans Faster holdt ham tilbage i nogen Tid, hun havde ikke Mod til at slippe den unge Ørn ud i Farer og Kamp —; men den, som fik Vinger, vil flyve — den, som fik Næb og Kløer, vil kæmpe, og Sverre kunde ikke blive ved at leve i Fred i Jarlens Gaard.

En Dag forlod han sin trygge Rede, for at se sig om i sin Faders Rige. Han gik og tænkte paa, hvorledes han skulde samle sig en Hær, og hvad Skæbne han vel vilde faa; da saa' han en gammel Kvinde sidde

paa en høj Skrænt med en lille blaaøjet Pige paa sit Skjød, Barnet rullede et Guldæble ned imod Elven; det tørnede imod en Sten og fløj tilbage lige imod Sverre. Da lo den gamle, gned sine magre Hænder og sagde, for at prøve ham: »Tag kun Æblet, du, saa har du din Skæbne i din egen Haand, og daarligt maatte du føre dig, blev du ikke Norges Konge.« »Jeg er kun et svagt Menneske,« svarede Sverre, »bedre hviler min Skæbne i Guds Haand,« og saa sparkede han til Æblet, saa det rullede ud i Elven.

Da saa' hun mildt paa ham og sagde: »Haard bliver nok den Kamp, du faar stride med Magnus Erlingsson, han har en Mur af Mænd om sig, der skal mer end ét Sværd til at bryde den.«

»Er det Guds Vilje, at jeg skal arve min Faders Rige, kan han kalde Stridsmænd frem af disse Stene,« svarede den unge Præst fromt.

Der skal mere til at bekæmpe en stærk Fjende end en Messebog, dog skjønner jeg, at du stoler tryggere paa Guds Naade end paa egen Kraft; kastede du Æblet i Elven, saa gjem mit Raad: gaa til Sverrig og bliv der, til du faar Hjælp; her truer Fare dig, der har været mere Tale om din Faders Søn, end du har godt af, Kong Magnus har Folk ude for at dræbe dig. Du vil

faa mere Kamp end Føde, men glem ikke: naar Ørnen flyver imod dig, er Lykken med dig, flyver den fra dig, da indlad dig aldrig paa Kamp, og gaa saa med Gud, Konning Sverre,« og hun viste henad Vejen, han skulde gaa med sin Knortestok.

I en underlig drømmende Tilstand begav han sig paa Vandring; den gamle Kone var den første, som havde givet ham Kongenavnet, hendes Ord summede lig Bier i hans Hoved, der var én Magt, som drev ham frem og én, som holdt ham tilbage.

»Skal jeg fejgt flygte fra min Faders Rige og overlade en anden den Krone, som tilkommer mig«, sagde Modet, det havde altid Lyst til at storme frem.

»At lege med Faren uden Modstandskraft er ikke Mod men Forvovenhed,« sagde Fornuften — og Fornuften var Guds Stemme i ham, den fulgte han, og saa kom han til Sverrig; men allerede da han havde overskredet Grænsen, stødte han sammen med en underlig vild Flok Mænd, de lignede mere Røvere end Krigere og vare saa fattige, at de næsten gik nøgne og vare væbnede med store Kjæppe i Stedet for Sværd. Støvler og Strømper kjendte de intet til, men havde bundet Stykker af Birketræets Bark under deres Fødder. Hvor de kom frem, røvede og plyndrede de, for at leve, de

havde mistet deres Anfører, saa der var ingen til at befale over dem.

Da de saa' den unge Mand komme imod dem, overfaldt de ham, men han saa' smilende paa dem og sagde: »Lyvér Barken ikke under eders Fødder, saa ere vi Venner, saa sandt som Birkebejnerne trofast har kæmpet for min Fader Kong Sigurd Haraldssøn.«

Da blev der stor Glæde iblandt dem, nu havde de fundet en værdig Anfører; vel var han ung, og de endnu yngre, men, som deres Fædre trofast havde fulgt hans Fader, saaledes vilde de følge ham og udraabe Sverre til deres Konge.

Da han saa' paa dem, rystede han betænkelig paa Hovedet og sagde: »Jeg er alt for fattig til at begynde paa en Kamp. I mangle Klæder, Vaaben og Krigstugt, jeg har hverken Magt til at raade over eder eller Penge til at ruste en Hær.«

/ I det samme kom en stor Ørn flyvende over Birkebejnernes Lejr og satte sig i et Birketræ over hans Hoved; da tænkte han over den gamles Kones Ord: »Naar Ørnen flyver imod dig, er Lykken med dig.« Fra Ørnen saa' han ned paa Birkebejnerne og rakte Haanden ud imod dem, og da svore de ham Troskab og udraabte

ham til deres Konge; men der er lang Vej fra at være en Flok lovløse Krigeres Høvding til Norges Kongetrone.

Det var ikke let for ham at begynde noget Felttog med en lille Hær af udisciplinerede Mænd, som i længere Tid havde været deres egen Herre; de vare vilde og forvovne som unge Føl, der sloge bag ud, og let kunde et saadant Slag ramme deres Anfører, søgte han ikke fra første Øjeblik at bidsle dem, uden at de mærkede det; der skulde en overlegen Aand og en Jærnhaand til at styre dem; og inderlig bad den unge Præst, at Gud vilde lægge Tøjlen i hans Haand, og i samme Øjeblik, som han bad sin Bøn med en Inderlighed og Styrke, som han aldrig før havde ejet, forlenede Gud ham med Kongehøjhed og Kongesind, og den vilde ryggesløse Bande bøjede sig for ham og lystrede ham blindt; men fra den Stund voxede hans Vilje op over hans Tilbøjeligheder; han glemte alle sine egne Lidelser og Sorger og tænkte kun paa at kæmpe for at vinde Norge — vinde det, for at skjænke det Fred og Velsignelse; han vilde ikke være Konge for selv at blive stor, men for at gjøre Norge stort.

Først maatte han udøve en Gjerning, som kunde bringe hans Navn viden om i hele Riget, og medens Sneen endnu laa paa Bjærgene, førte han sin tapre lille

Hær fra Sverrig ind i Norge, hele Marchen over de høje Fjælde. De maatte kæmpe imod Kulde, Bjørne og Ulve, men den værste Ulv var dog Sulten, den var nær ved at berøve dem Modet, og det skulde dog være deres Vejviser paa denne farlige Vandring. De fik ikke anden Føde end Bark og nogle enkelte Bær, som stod skjult under Sneen og vare blevne glemte fra sidste Sommer, og Sne var det eneste, de kunde lække deres feberhede Tunge med; men disse haardføre Mænd overstode Marchens tusende Besvær og Lidelser. Efter faa Dages Hvile vare de rede til at angribe Fjenden og sejre over ham.

Efter denne Heltebedrift gik mange af hans Faders Mænd over til ham, og hans Hær voxede Dag for Dag.

Hans Liv var en lang Kampdag, og ofte sejrede han over en Hær, der var mange Gange større end hans.

Dog, Magnus og hans Folk vare ogsaa dygtige Krigere, Kong Sverre led mange Nederlag og store Tab, men Respekt havde han skaffet sig hos sine Fjender og Kjærlighed hos sine Venner.

I har jo ikke glemt den gamle Kone og den lille gullokkede Pige, som trillede Æblet hen for Kongens

Fod; de bode i en fattig Hytte i Throndhjemsstift. Sneen laa højt paa det lave Tag, saa man maatte se nøje til, for at adskille den fra Fjældet, den stod støttet op til; men inde i Stuen var der lunt og godt. Granveddet brændte klart og knitrende paa Arnestedet.

Den lille Gunhild var voxet, siden vi saa' hende sidst, men, alt som hun blev større, voxede Kjærligheden til den unge Præst, som blev Konge, med hende; hun kunde aldrig glemme ham, og naar hun sov, traadte han frem i hendes Drømme, men Bedstemoderen talte ogsaa daglig om ham og fortalte sin lille Pige om hans Sejre og Nederlag.

Nu var hun 10 Aar gammel, havde store blaa Øjne og dejlige guldgule Lokker. Hun sad paa Hug og stirrede ind i Ilden; alle de store mægtige Flammer var Kong Sverre og hans Mænd, og Brændet, som de omslyngede, vare hans Modstandere.

Da bankede det paa Døren, saa hele det lille Hus rystede; hun aabnede den angest, og to Stridsmænd traadte ind. Barnet trak sig sky tilbage til den mørkeste Krog; imedens Krigerne bænkedes dem om Ilden og uden at ænse hende sade og talte sammen, kunde lille Gunhild ikke tage sine Øjne fra den ene af dem; der laa en Højhed og Gødhed over ham, som fængslede hende og

ligesom et dæmrende Minde fra hendes første Barndom gjorde sig gjældende; pludselig vovede hun sig ud af sin Krog, gik lige hen til ham og spurgte:

»Er du Kong Sverre?«

Et venligt Smil oplivede hans Ansigt, da han svarede hende: »Og hvoraf tror du det?«

»Bedstemoder siger, at Kongen er bedre og smukkere end alle andre Mænd.«

»Og derfor antager du mig for Kongen! Dog, du har Ret, mit Barn, en Konge burde altid være bedre end andre Mennesker, da han har et langt større Ansvar for Gud at bære; jeg vil mindes dine Ord, naar Fristelsen kommer paa min Vej, og skulde nogen fortælle dig, at jeg har været haard og grusom, saa tro kun trygt, at jeg har været strængt retfærdig; i disse Tider kommer Lammet ikke langt, det er Løven, som bryder en Vej.«

Gunhild, saa' paa ham med kloge Øjne, som forstod hun hans Tanker, og sagde undselig: »Kan Lammet aldrig hjælpe Løven?«

Naar Lammet har en god'Vilje, og Løven er i Fare, kan selv det lille Lam bringe Hjælp«, svarede han venligt og klappede hendes blussende Kinder; lidt efter forlode de begge Hytten.

Først sent om Aftenen kom Bedstemoder hjem. Gunhild sad endnu oppe og ventede paa hende.

»Bedstemoder, Kong Sverre har været her og varmet sig ved Ilden, og, tænk dig, han har klappet mig.«

»Det glæder dig, kan jeg tænke; jeg var vel ogsaa stødt sammen med ham, havde ikke et Uheld mødt mig undervejs; men jeg forstuede min Fod, saa jeg næppe har kunnet slæbe mig hjem. Jeg har elsket Sverres Moder, som kunde hun have været min Søster, derfor ligger hendes Søn mig saa nær ved Hjærtet, jeg var ude for at spejde for ham, hans Fjender ligge skjulte i den store Birkeskov mod Nord, i Morgen ved Daggry vil han faa et uventet Besøg af dem, og jeg magter ikke at advare ham.«

»Kan jeg ikke advare ham, gode lille Bedstemoder; han sagde: Naar Løven er i Fare, kan selv det lille Lam bringe Hjælp.«

»Nødig lader jeg dig gaa ene ud ved Nattetid; men Gud, som har bestemt Kongernes Bane, vil vel ogsaa lede dine Fjed,« svarede den gamle, tog saa en underlig Pels frem, som hun gav Barnet paa; det var et Lammeskind, som blev bundet over Brystet og indhyllede hende ganske; paa Hovedet fik hun en lille rød Hue, og paa Fødderne havde hun Sko med store Guldspænder, til

sidst fik hun en Springstok i Haanden, som hun godt forstod at bruge, den sparede hende mange møjsomme Fjed.

Saa gik hun da ind imellem Fjældene, for at finde sin Ven Kongen; dog, det var ikke saa let, thi selv Maanen havde skjult sig bag en mørk Sky; dog, lille Gunhild var aldrig bange, hun vidste, at Gud lige saa godt kunde se hende i den mørke Nat, som ved høj lys Dag, at smaa Børn aldrig behøve at være angst, naar Gud er med dem, og det er han altid, naar deres Vej er retfærdig.

Endelig, langt ud over Midnat, opdagede hun en svag Lysning imellem Fjældene; det var en Vagtild; derhen ilede hun og kjendte strax Kongen iblandt hans Mænd. Nu fortalte hun ham, at Fjenden i Mørkningen var sejlet ind i Fjorden og havde fyldt den med deres Skibe, at en stor Del af Mandskabet var gaaet i Land og havde slaaet Lejr op. Da blev Kongen bedrøvet, han havde kun faa Skibe og en liden Flok trofaste Birkebejnere hos sig, mange af hans Mænd vare sendte til Bergen, og de øvrige vare spredte ad Landet over, men heller vilde han falde end flygte.

Saa svøbte han Gunhild ind i et Tæppe og lagde

hende tæt hen til Ilden, for at hun kunde finde Hvile, før hun atter gik hjem.

Folkene bad han roligt sove, han vidste, at de vilde komme til at trænge til alle deres Kræfter, men selv vaagede han hele Natten.

Næste Morgen, saa snart det gryde ad Dag, vækkede han Gunhild og sendte hende hjem. Hun gav ham Haanden til Afsked og sagde: »Lammet skal nok hjælpe dig næste Gang igjen«, satte derpaa sin lille Springstok til Jorden og fløj afsted.

En Time efter ordnede Kongen sin lille Hær, og næppe var han færdig, før Fjenden stormede imod den. Da kom en mægtig Ørn flyvende, men ikke imod Birkebejnerne, men hen over den fjendtlige Hær; da blev Kong Sverre bleg, han tænkte paa den gamle Kones Ord, dog, her var ingen Tid til at betænke sig, han styrtede sig i Kampen, og hans tapre Mænd fulgte ham uforsagt; hvor de kom frem, laa Fjenden for deres Fod, der fandtes ikke en almindelig Mand iblandt dem — de vare alle Helte; dog, selv Helte bukke tilsidst under for en stedse voxende Overmagt, de maatte søge tilbage til deres Fjælde, men hele Vejen, som førte op til deres gamle Lejr, var bedækket af deres Modstanderes Lig.

Et Fristed havde de naat, men bort kunde de ikke komme, da Fjældet var omringet af fjendtlige Tropper, og Fjorden var bedækket af deres Skibe.

Kongen laa helt nedslaaet ved Vagtilden, han vidste, at næste Dag maatte han lide et endnu større Nederlag, hvis ikke Gud sendte ham uventet Hjælp; da faldt han paa Knæ og bad sin himmelske Fader at give ham Magt over sine Fjender, hvis hans Held skulde blive til Norges Lykke, og derpaa lagde han sig rolig til at sove ved sine tapre Stridsmænds Side.

Imidlertid var Gunhild kommen hjem, for at hjælpe sin syge Bedstemoder, og da hun var færdig dermed, tog hun Lammeskindet paa og gik ud for at høre, hvorledes det gik Sverre, hendes Ven; men det var kun daarligt nyt, hun spurgte om ham; grædende kom hun hjem og fortalte Bedstemoderen om hans store Nederlag.

Da rejste den gamle sig op i Sengen og lo højt: »Lad dem kun glæde sig over at holde Ørnen fangen, men i Bur faa de ham ikke denne Gang,« sagde hun og gned sine Hænder. »Ser du, Gunhild, nu vil jeg fortælle dig en Historie, som du aldrig havde faaet at vide, kunde jeg bare selv have brugt mine Ben; men nu maa jeg

stole paa dine smaa Pusselanker, dog ere de gode nok, saa længe et trofast Hjærte sætter dem i Gang. — — Denne Hytte, som synes saa lille og trang, kan skjule lige saa mange Mand, som Kongens Hær tæller, for den ender ikke ved den Brædevæg, du ser der.«

»Din Oldefader var en mægtig Fribytter, han har bygget Huset her. Han hærgede Landet viden om; mange havde Mistanke til ham, og ofte havde han Besøg paa de forskjelligste Tider af Kongens Folk, men Hytten var altid i Orden, det lykkedes ingen at opdage noget mistænkeligt; dog, skjult bag disse Bræder er der en Dør, som fører ud til en stor Hule i Bjærget, der gjemte han sit Rov og skjulte ofte sig selv i længere Tid der inde. Ingen, uden han, kjendte Indgangen, til jeg for nogle Aar tilbage ved et rent Tilfælde opdagede den. Denne Hule munder ud i en lang Gang, som fører midt ud i Fjældet, ikke langt fra Sverres Lejr.«

»Nu nytter ikke alle Fjendens Blus ham stort, min Vej vil han ikke finde. Du tænder din lille Lampe og gaar igjennem Hulen og henter Kongen og alle hans Folk, saa kan vi holde dem skjulte, til Fjenden er draget bort.«

Gunhild blev glad, hun klappede i sine smaa Hænder og skyndte sig at tænde sin Lampe, og lykkelig over at

kunne frelse Kongen, ilede hun igjennem den lange, mørke, underjordiske Gang, ud til Fjældet, hvor hun bragte ham Bedstemoderens Bud.

Da blev der stor Glæde i Lejren, alle vilde de takke den lille modige Pige, som havde frelst deres Liv.

Saa tog Kongen Gunhild ved Haanden, for at hun skulde føre ham til den skjulte Gang, og to og to af hans Mænd fulgte langsomt efter, til de alle vare skjulte.

Da Kongen traadte ind i den fattige Hytte, luede hans Aasyn som af en hellig Ild, og han sagde til den gamle Kone: »Herren har hørt min Bøn; nu véd jeg, at min Gjerning vil blive til Velsignelse for Norge; ikke vil jeg skjule mig her i Fjældet, men overraske Fjenden og bruge deres egne Skibe og Vaaben til Angreb imod dem.«

Bedstemoderen nikkede bifaldende til ham.

Da gik Kong Sverre atter ud i Hulen til sine Stridsmænd og sagde: »Ikke saa vil jeg egenmægtig tvinge eder ud i en Kamp, som gjælder Liv eller Død — thi vide det skal I — at tapre har I altid været, men den, som før var en gjæv Helt, maa denne Gang være en Løve, da vi kun ere en Haandfuld Folk imod en Hær — og i Drømme fortalte min Fader mig, at en Konge skal finde Døden i den kommende Dag.«

Først blev Birkebejnerne bange, de frygtede, at Sverre kunde være den Konge, som skulde dø; men da de saa' den hellige Ild i hans Øjne, rejste Modet sig, og de svore alle som én at kæmpe som ingensinde før, at det maatte blive Kong Magnus, der kom til at bide i Græsset.

Derpaa listede de sig sagte, som de vare komne ud af Hytten, og slog en Ring om Fjenden, der sov saa tryk og rolig, som havde de ligget i deres Bedstemoders Dragkisteskuffe.

Snart havde Sverre bemægtiget sig en Del af de fjendtlige Skibe og Vaaben, og saa lød pludselig Krigsraabet.

De søvndrukne Fjender styrtede om imellem hverandre og saa' med Forfærdelse, at deres Skibe vare tagne af Sverre, som de trode saa fast indesluttet.

Dog, modige vare de; man maa selv give sine Fjender, hvad der tilkommer dem.

Da de vare komne sig lidt efter deres Forskrækkelse, udviklede der sig en blodig Kamp baade til Lands og til Vands; begge Parter kæmpede heltemodig; Birkebejnerne vare rene Løver den Dag, og dog var der et Øjeblik, hvori de maatte vige for Overmagten; men da kom en stor Kongeørn langsomt flyvende og satte sig

paa Sverres Hjælm, den var saa tung, at han maatte bøje sit Hoved, men hans Hjærte bankede af Glæde, og fremad styrtede han imod Fjenden, og Ørnen spredte Vingerne ud og aabnede det spidse Næb, som var den rede til at hakke Øjnene ud paa Sverres Modstandere; da veg Fjenden tilbage længere og længere imod Søen.

Nu overlod Kongen Kommandoen paa Landjorden til en af sine dygtigste Mænd og rode selv bag om Skibene, for at indtage sin Plads der, hvor man højlig trængte til ham, da Magnus endnu var stærkest til Søs.

En Pil slog ned i Stævnen lige ved Sverres Hoved, en anden i Kanten af Baaden, tæt ved hans Knæ; da sagde en af hans Folk: »Et farligt Skud, Herre Konge.«

»Det rammer ikke, før Gud vil!« svarede han rolig.

Da Sverre havde naat sit Skib, begyndte der en blodig Kamp, som Historien skal have ondt ved at vise Mage til; Kong Magnus og mange af hans Høvdinger druknede, Hæren var slagen, opløst eller paa Flugt, men mange af Magnus's Mænd gik over til Sverre; de saa, hvor dygtig en Anfører han havde været under Slaget, hvor mild og gudhengiven efter Sejren, og alle, som bade om Naade, fik den.

Fra den Dag af begyndte Sverres udstrakte Herredømme over Norge, og skjønt han endnu havde mange

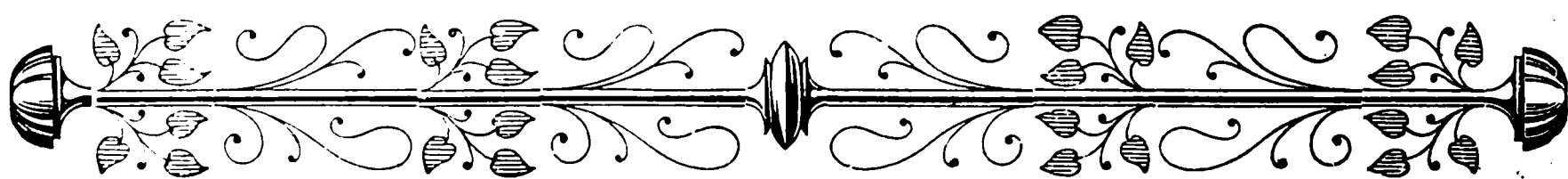
Kampe at bestaa, sejrede han dog til sidst og blev en af Norges bedste Konger.

Birkebejnerne indtog de bedste Stillinger i Landet og vare blevne til fornemme og rige Folk. Og Gunhild! Hvad tror I vel, der blev af hende?

En Dag, da hun sad i Hytten med sin Bedstemoder og glædede sig over Kongens Sejer, holdt der en Flok Krigere for Døren, de førte en Hængekarm med dem, der saa' ud som en Guldmuslingeskal, forspændt med fire hvide, fyrige Heste. Kongen var selv iblandt dem, han omfavnede Gunhild og sagde: »Du har gjort lige saa meget for mig, som den tapreste af mine Mænd — du har været modig og trofast — derfor skal du følge med mig til min Dronning og være som vort eget Barn; du skal hvile paa Silke og spise paa Sølv, og din gode gamle Bedstemoder, som har opdraget dig saa godt, skal følge med dig og holdes højt i Ære ved det ganske Hof.«

Saa fik Gunhild en kostbar Silkeklædning at iføre sig, og Kongen løftede hende selv ind i Karmen og satte hende ved Siden af hendes Bedstemoder, og saa kjørte de til Hoffet og levede der til deres Død.

P j a a k.

Af Carl Krone.

Du spurgte mig i Gaar, Frederik, om store Mennesker nogensinde gjøre Børn Uret; dertil maa jeg des værre svare dig ja, nu og da med, men oftest, vil jeg haabe, mod deres Vilje og Vidende. Kom her hen og sæt dig ved Siden af Moder, saa skal jeg fortælle dig et Tilfælde, hvor en ellers god og retskaffen Familie i lang Tid daglig gjorde et Barn Uret, uden egentlig selv at vide det.

Oppe i Sverrig, i en Præstegaard, tjente en lille Pige, der hed Bodil, men alle kaldte hende kun og kjendte hende kun under Navnet Pjaak, som hun havde faaet, fordi hun var baade frygtsom og kejtet.

Pjaak var kun ti Aar, da hun kom til Præstegaarden. Det var ligefrem af Menneskekjærlighed, Præsten tog hende i sin Tjeneste; da hun baade havde mistet Fader og Moder og stod ene i Verden, uden Frænde eller Ven, der skulde spørge efter hende.

»Lad os tage Bodil,« sagde Præsten til sin Hustru. »Ellers kommer hun under Fattigvæsenet, og det er Synd, da Forældrene, medens de levede, kæmpede saa hæderlig, for at undgaa det.« Hans Kone gik villig ind herpaa, og man blev enig om at lade Pjaak udrette, hvad Gjerning, der faldt for, som ikke oversteg hendes Kræfter.

Pjaak blev altsaa Hønsepige, Postbud — hun maatte bringe og hente Posttasken paa Stationen, der laa en Fjerdingvej fra Præstegaarden —, Gartnerdreng; om Sommeren vandede og lugede hun i Haven; om Vinteren passede hun Præstekonens Blomsterpotter, som Vinduerne vare overfyldte med. Nu og da var hun ogsaa Barnepige. Om Vinteren var det ogsaa hendes Forretning at sørge for, at der altid var rigelig Brænde i Brænderkurven og en god Ild i Kakkelovnen. Kokkepigen brugte hende til Bydreng, Stupigen lod hende børste Klæder og Skotøj. Karlene gav hende Sokker at stoppe og Knapper at sy i deres Tøj og berøvede hende saaledes den Smule

Fritid, der nu og da faldt i hendes Lod, medens Børnene raabte Pjaak her og Pjaak der og satte hendes Taalmodighed paa en Prøve, som man vel kunde beundre, hun bestod saa hæderlig. Hun maatte ogsaa passe at samle Æggene, fodre Smaakreaturene og lukke dem ud om Morgen og ind om Aftenen. Se, der var intet her, der oversteg hendes Kræfter; men naar du ret beregner den Masse Smaating, hun havde at huske paa, saa maa vel du og enhver forundre sig over, at den lille Pige aldrig glemte noget og altid udførte hver Gjerning tilfredsstillende. Dog, i Præstegaarden vare de alle blinde for Pjaaks gode Egenskaber, fordi hun gjorde sit Arbejde saa bramfri og saa villig, at ingen egentlig mærkede, hun gjorde noget. Dertil kom, at al hendes Gjerning var i det smaa, og vi vide jo af Erfaring, at vi alle have Øjnene aabne for det store, lægge mærke til det og beundre det, medens derimod det smaa som oftest gaar vort Øje ubemærket forbi. Og det er dog Smaating, hele vort Liv er sammenføjet af, som Kalk og Mursten er uundværlig ved en Bygning, hvor stor og mægtig den end er.

Pjaak spredte Velvære og Tilfredshed ud, hvor hun vendte sig hen. Hun pillede ubemærket Smaastenene op af Vejen, som vi i det daglige saa ofte snuble over

og blive fortrædelige ved at støde paa. Men ingen ydede dette en Tanke. Alle brugte hende, alle nød godt af hendes Flid og Tjenstvillighed; men ingen takkede hende derfor, og ingen faldt det ind, hvor meget hun var for dem alle. Pjaak var intet, kunde intet og gjorde intet. Det var Meningen i Præstegaarden. Man gav hende Føde, Klæder og Husly af Menneskekjærlighed; hun gjorde til Gjengjæld lidt Arbejde hist, lidt her, efter Evne og Kræfter; men hvad var det? Nu, man gik ikke haardt i Rette med hende; hun var et Barn, og dertil et forældreløst Barn; alle havde Medlidenhed med hende; hun gjorde ikke en Kat Fortræd, og man gjorde hende ingen Fortræd. Det trode man i alt Fald. Men hvad mener du, Frederik?

Her har du et af de Tilfælde, jeg før talte om, hvor de voxne synde imod et Barn, uden at tænke derpaa eller at vide det, og hvorfor? — Jo, fordi vi, som jeg før sagde, altid er rede til at tænke over det store, regne det sammen og se, hvad Facit vi faa ud af det, medens vi overse det smaa og glemme at lægge det sammen. Derfor sér man som oftest Smaatingene hobe sig op; uden at vi tænke paa at regne dem sammen, vil de blive saa store, at de voxe os over Hovedet og maaske en Dag ødelægge hele vor Fremtid.

Men saa store Resultater var det nu ikke min Mening for Tiden at aabne dine Øjne for, ved at om-tale Smaatingene i Livet. Jeg vil kun holde mig til Pjaak og hendes tarvelige Historie.

Tiden gik. Pjaak havde været i Præstegaarden i to Aar. Hun skulde snart konfirmeres, og Præsten og hans Hustru talte ofte om, hvorledes det skulde gaa, naar Pjaak nu maatte tage alvorlig fat paa at arbejde.

»Ja, hun maa snart begynde,« sagde Præstekonen, »ellers lærer hun det aldrig, og ingen kan være tjent med at tage hende i sit Brød. Den Smule, hun gaar og gjør her, er jo saa godt som intet. Hun er villig nok, men saa frygtelig langsom. Stakkels Pjaak!«

Og Præsten gjentog rystende paa Hovedet: »Stakkels Pjaak!«

Saa kom Høsttiden, og den, véd du nok, bringer Travlhed med sig. Folkene ere ude i Marken, og Husmoderen maa se, hvordan hun kan hjælpe sig uden Tjenestefolk.

I Præstegaarden hørte man i denne Tid fra den tidlige Morgen til den sene Aften Pjaaks smaa Tøfler være i en stadig klaprende Bevægelse. Hun gjorde Ild paa, bar Vand, hentede Brænde, bar Mad ud i Marken til Folkene. Ja, hvor skulde jeg kunde opregne alle de

mangfoldige Smaating, hun udførte i Dagens Løb, rolig og stilfærdig, som altid, medens Præstekonen saa' ud, som hun baade var kogt og stegt, stønnede, vendte og drejede sig, løb frem og tilbage, raabte her og kaldte der. Ja, saa kan du nok tænke, hvem der arbejdede mest og kom længst, hun eller Pjaak.

Om Aftenen, naar Folkene kom hjem, sank Præstekonen halv død af Træthed om i sin Lænestol, medens Præsten stoppede Puder bag hendes Ryg, og Børnene bragte hende Skammel og Forfriskninger samt hørte taalmodig paa hendes storslaaede Beskrivelse over alt, hvad hun havde lidt og stridt og arbejdet denne Dag. Ingen talte om Pjaak. Hun gik ude i Gaarden og gjennede Smaakreaturerne, ind i deres Nattekvarter. Naar hun var færdig med det, skulde hun børste Skotøj, hente Aviserne ovre hos Degnen og sørge for, der var Vand og Brænde i Kjøkkenet til næste Morgen. Hun var lidt bleg; det rødbrune Haar strittede mere pjusket end almindelig til alle Sider, de milde, rolige Øjne laa dybere i Hovedet, og Ringene, der omgav dem, syntes større og mørkere; men hun gjorde sin lille Gjerning villig som altid. Og da hun endelig gik til Ro træt, som du aldrig, min kjære Dreng, har været det, og uden at et kjærligt Øje hvilede paa hende, eller et

opmuntrende Ord fulgte hende, saa vendte hun sig i stille Bøn til ham, som ser til os alle med Kjærlighed, Trøst og Opmuntring.

Næste Morgen var hun tidlig paa Benene, for at hjælpe sin Madmoder. Det var en anstrængende Dag, og da hun imod Aften skulde klatre op ad den stejle Stige, der førte til Dueslaget, rystede Benene under hende, og hun følte Lyst til at sætte sig ned og blive siddende til evig Tid.

Folkene vare komne ind fra Marken. De stod eller sad omkring i Gaarden og smaaskjæmtede med hverandre. Deres Spøg og Latter lød saa fjærn, saa fjærn i den lille Piges Øren, som kom de fra en Verden langt, langt borte.

Inde i Spisestuen gik Præsten op og ned ad Gulvet med sin Pibe i Munden; da hørte han et gennemtrængende Skrig og styrtede ud for at se, om nogen var kommen til Ulykke.

I Gaarden sad Pjaak paa en Sten, omgivet af Karle og Piger.

»Hvad er det?« spurgte Præsten ængstelig. »Er der nogen kommen til Skade?«

Pjaak løftede Hovedet. Hun var ligbleg.

»Det er intet, Husbond,« sagde hun med svag Stemme. »Det var kun mig, der styrtede ned fra Stigen.«

»Det var kun Pjaak!« raabte Karle og Piger i Munden paa hverandre.

»Kun Pjaak!« —

Det var underligt, hvor disse faa Ord gik Præsten til Hjærtet.

»Kun Pjaak!« raabte han, og Blodet fór ham til Hovedet, og Stemmen skjælvende af Vrede.

»Hvor er Pjaak?« spurgte i det samme Præstekonen, der intet havde hørt, »Pjaak, Pjaak, hvor er du?«

Pjaak rejste sig, vaklede et Skridt frem og sank om.

»Spænd strax for, Erik, og kjør efter Doktoren. Og du, Maja, hjælp mig at bære Barnet ind. Kun Pjaak!« — Nu faldt der Skæl fra Præstens Øjne. Han rødmede over sig selv og over sin Hustru.

Pjaak havde brækket Armen. Doktoren havde været hos hende. Nu laa hun med det blege Ansigt vendt ind mod Væggen og Øjnene lukkede. Præsten bøjede sig forsigtig over hende. Hun slog Øjnene træt op.

»Hvorfor sagde du: det er kun mig, Husbond?« spurgte han mildt bebrejdende.

Pjaak saa' forundret paa ham.

»Jeg mente, mig laa der mindst Vægt paa; jeg kan kun gjøre saa lidt. Madmoder kan bedst undvære mig i denne travle Tid.«

»Men jeg er af en anden Mening,« sagde Præsten bestemt. »Du er netop den, hun mindst kan undvære; for du gjør meget i det smaa, og du gjør det villigt og godt, og vi vil alle komme til at savne dig i denne Tid.«

Der gled et glad Smil over Pjaaks Ansigt. »Tak!« hviskede hun og lukkede Øjnene, for at skjule Taarerne, som listede sig frem.

Saa undertrykte Præsten et svagt Suk og forlod sagte det lille Kammer. »Hvad gaar der ad dig?« spurgte hans Hustru forundret. »Er du syg, du ligner dig jo ikke selv?« Men han gik ind paa sit Værelse, uden at svare noget.

»Jeg vil se, hvad Posten bringer i Dag,« mumlede han og gik hen til sit Skrivebord, for at tage Posttasken. Der var ingen. »Pjaak!« sagde han mildt og rystede paa Hovedet.

»Gud forbarme sig!« raabte hans Hustru, styrtende ind i Værelset. »Høns, Ænder og Gæs ere løbne ud i Kjøkkenhaven og ødelægge alt, hvad de kan. Ingen har tænkt paa at lukke dem ind.«

»Pjaak!« gjentog Præsten atter med en Hovedrysten.

Næste Morgen gik Folkene, som de plejede, i Marken. Fruen kom ud i Kjøkkenet; der var hverken hentet Vand eller Brænde. Præsten gik sin sædvanlige Morgentur i Haven. Der stod Blomsterne med bøjede Hoveder. Ingen havde vandet dem. I Hønsehuset larmede og støjede det. Smaakræet vilde ud. Præsten maatte selv gaa hen og lukke op for det.

»Hvem skal bringe Posttasken?« spurgte hans Hustru, der stod i Kjøkkendøren med en forsagt Mine. »Og hvem skal bringe Maden i Marken til Folkene?«

»Ingen har børstet vore Støvler! Skal vi tage dem ubørstede paa?« raabte Børnene i Munden paa hverandre.

Præsten rystede paa Hovedet og skyndte sig ind paa sit Studereværelse.

»Gud, hvilken en Dag!« udbrød Præstekonen, da hun om Aftenen, virkelig træt og udslidt, satte sig i sin Lænestol. »Det har været, som var der vendt op og ned paa alt.«

»Har du saa tænkt paa Aarsagen hertil?« spurgte Præsten sagtnodig.

»Aarsagen! Ja, naar man skal gjøre alt og være overalt, saa er det saamænd let at finde Aarsagen.«

»Ja,« sagde Præsten med et bebrejdende Blik paa sin Hustru. »Og naar saa Pjaak, som intet er og intet kan og intet gjør, ligger og har brækket Armen, naar Blomsterne staa og visne, Høns, Ænder og Gæs ødelægge Kjøkkenhaven, Posttasken hverken bliver bragt eller hentet, Støvlerne ikke børste sig selv, Brønden ikke bærer Vand ind i Kjøkkenet, og Brændeskuret ikke bærer Brænde samme Vej, naar alle disse Smaating, som Pjaak plejer at udføre ganske af sig selv, Dag efter Dag, pludselig ikke bliver udført, saa faar man endelig Øjnene op og ser, hvad Pjaak i Virkeligheden har været her i Huset, hvad hun er, og hvad hun med Tiden vil blive, og saa tror jeg nok, Kone, vi begge i vort stille Sind føle Trang til at gjøre hende en Afbigt, fordi vi hidtil har vurderet hende for lavt; ja, hvad værre er, slet ikke have vurderet hende. Hvad om vi saa for Eftertiden gjør det forsømte godt ved ikke blot selv at dømme hende efter Fortjeneste, men ogsaa ved vort Exempel lære hendes Medtjenere at gjøre det samme? — Fra i Dag af skal hun ikke mere kaldes Pjaak; hun har et Navn, hun hedder Bodil, og det Navn, tror jeg, hun vil gjøre Ære. »Det er kun Pjaak!« hører jeg dem endnu raabe. Og paa hvem, uden paa dig og mig, falde disse Ord bebrejdende tilbage?«

Præstekonen gjorde store Øjne. Saa lang en Tale plejede hendes sagtmodige Husbond kun at holde, naar han stod paa Prædikestolen. Hun sad en lille Stund og grundede over den, medens han gik op og ned ad Gulvet og rent glemte at vedligeholde Ilden i sin Pibe. Saa rejste hun sig pludselig og gik med lette Trin, trods sin Træthed, hen til ham.

»Du har Ret nu som altid,« sagde hun kjærligt og lagde sine Arme om hans Hals. »Bodil er et godt og skikkeligt Barn. Hun vil nok blive til noget i Tiden, og denne Dag har lært mig, at hun allerede har været mer for os, end vi selv have vidst. Jeg er glad, vi have faaet Øjnene op for det i Tide.«

»I Tide,« svarede Præsten og rystede paa Hovedet. »Du mener nok før, at det var paa Tide. Lad os begge gaa over og se til hende.«

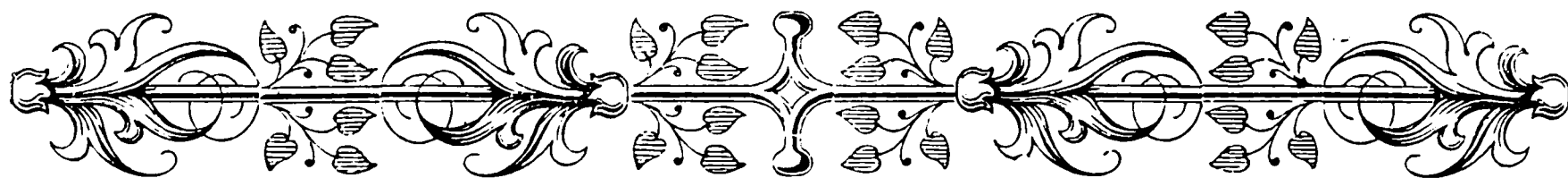
»Bodil,« sagde Præstekonen og bøjede sig bevæget over den lille Pige. »Vi have ikke skjønnnet nok paa dig. Men fra i Dag af skal det blive anderledes.«

Forundring og Glæde viste sig i Bodils Træk.

»Madmoder har altid været god mod mig og Husbond bedre,« sagde hun med skjælvende Stemme. »Jeg har intet at klage over.

Bodil kom sig snart. Ungdommen er den bedste Læge. Hun blev i Aarenes Løb sin Husbonds og Madmoders højre Haand. Mer yder hendes simple Historie ikke. Men nu har jeg vist dig et Tilfælde, hvor to gode, retskafne Mennesker i lang Tid gjorde et Barn Uret, uden at tænke derpaa eller at ville det. Af dem er der desto værre mange. Dog, vi haabe, de fleste Mennesker, ligesom denne Præst og hans Hustru, maa faa Øjnene op derfor i rette Tid.

Katten og Hunden.

Af Carl Krone.

Katten havde faaet Killinger,
Og Hunden Hvalpe havde faaet.
Kattens, det var Trillinger,
Men Hundens Tvillinger var blot.
Det kunde nu være det samme,
Saa var der jo færre at amme.
Nej, Hunden havde større Nød;
Thi inden Kvæld var begge død.
Den hylede, den rundt sig saa',
Da fandt den Kattens varme smaa.

Det var en Fryd, det var en Lyst,
Den tog de trende til sit Bryst.
Den blev dem nu i Moders Sted.
Naar Katten vilde tale med,
Den bjæffede, den bed, den gøde
Og taalte ej, at hun gav Møde.
Hver Gang en Killing Misse saa'
Og vilde glad til hende gaa,
Pasop den Vejen gjorde kort
Og i Gallop den førte bort.
Der var en evig Kamp og Strid,
Til hver en Stund, til hver en Tid..
Til sidst fandt Misse det for galt
--- Hun havde Ret alvorlig talt ---,
Og dog hun klarligt følte det,
At Retten er den stærkes Ret.
Da her ej kunde være to,
Saa lod Pasop hun have Ro,
Og fra det fjærne sorgfuld saa'
Til de — for hende — tabte smaa.
Dog, naar Pasop i Byen gik,
Besøg de strax af Misse fik.
Hun slikkede og pynted dem;
Men kom Pasop uventet hjem,
Den Katten med sin stærke Lab
Til Straf gav dygtig Rap paa Rap.

Og stakkels Misse lusked bort —
Dens Glæde altid var saa kort. —
Ej blot blandt Hund og Kat vi se,
Den stærkes Ret er gjældende;
Men og blandt Mennesker vi finde,
At dette lægges maa paa Sinde.

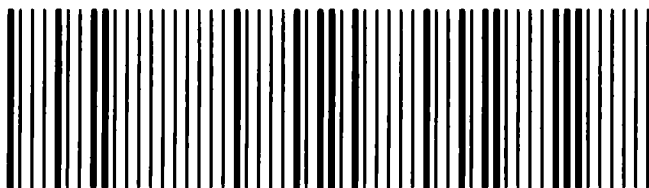

Joh. Olsen.

15-7-80

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130021682587

Magazin

for

hverſom Læsning,

meest

Opdragelse og Skolevæſenet

angaaende.

Kjøbenhavn,

Trykt hos Christian Friderich Holm.

1790.

SECRET

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

1991

SECRET

SECRET

704-142012

1944-1945

100

Subscriptions Plan

i Steden for Indledning.

Det er en unægtelig Sandhed, at aldrig var den lærde Verden større end i vore Dage, aldrig frembragtes flere Skrifter, og endelig aldrig vandt Videnskaberne mindre, og aldrig var den lærde Verden mindre tient med Sværmen af Skrifter, end i vore Dage. Ja vi kunde sige denne Sandhed til: At den største Deel, som ikke gider, eller kan læse, raaber stedse: Alt det der skrives nytter jo det intet, ingen Staats-Styrer følger de sundeste Raad ham gives i Skrifter. Af denne Imodsigelse synes Aristocraternes Slutningsfølge at vinde megen Vægt, naar de

paastaae: Efterdi den lærde Berden ikke er
 tient med de mange Skrifter, og disse ingen
 Nytte stifte, at det da var bedre at forbyde
 enhver Forfatter at lade trykke, inden at visse
 Collegier havde undersøgt, om hans Skrift
 kunde gavne den lærde Berden, eller Staten.

Hvorfore opholde Læserne med at giens
 drive denne Adels-Ålandens hemmelige An-
 fald paa Tænkesfriheden? Vi tør snarere love
 os vore tænkende Læseres Biesald, naar vi
 forsvare følgende Meening: At det er meget
 gavnligt for Menneskeligheden, at Almuen
 bliver Borgere i den lærde Fristat, og at dens
 nes Borgere herefter ikke behøve videre for at
 faae Borgerskab, end at kunne videnskabeli-
 gen i alle deres Synter bruge den sunde For-
 nuft. Heraf følger, at Videnskaberne maae
 arbeide for Almuen, søge deres Pauluner
 lige saavel i Bondehytten som i Palaierne,
 baade i Haandværksstederne og i Academierne.
 Paa denne Maade betaler Videnskaberne den
 Gield de staae i til de arbejdende Stænder,
 der med deres Sveed forsikrede dem Velvæ-
 ret og Rolighed, og den Fordom forjages,
 at Videnskaber kun høre til Statens Pragt
 og udvortes Anseelse.

Denne

Denne almindelige Oplysning kan Videnskaberne ikke udbrede og stadfæste, uden ved Hielp af Skrive- og Trykke-Frihed. En Deel af Præstestandens Bane-Tro, uphilosophiske Indsigter, heraf flydende, blinde Tro og Frygt for at tabe i Anseelse og Indkomster, samt i Udvøvelsen af det arvede Samvittigheds Herredømme over afrettede Christne, skule sig under Religionens Ære, Omhyggelighed for at fremme dennes Sag, naar Fornuftigtænkende bevise med uforkastelige Grunde, at hverken Luthers Catekismus, eller hvis det er, eller Præstestand, oplært som den nu er, kan og bør ene vaage over alle Stænders Opdragelse.

Naar hertil kommer Collegiers Eiegenlydighed for Videnskabernes Fremme og deres Dyrkeres Hæder; Frygt at tabe Præstestandens Agtelse, saa affødes lettelig Forestillinger, mundtlige Aftalelser med Ministre, hvor de elendigste Slingrunde have Gang og Sæde med Axiomata, hvorefter da den Lovgivende Magt bestemmer sig, og skrider til Foranstaltninger, der standse hele Folkelags Oplysning og Forædling for mange Aar.

Det er allene ved Hielp af Trykke- Fri-
hed , at flige Mørkhedens Krumninger kan
komme for Lyset , og af den sunde Fornuft
veies , rettes og forcastes. Langt fra at vi
hermed meene, at Collegierne med Glæde lode
trykke deres til Regieringen indgivne Forestil-
linger om Opdragelsens Forandring , for at
faae dem ordnede, forbedrede efter almindelig
Oplysnings Fordringer. Nei, sex eller flere
Collegii Herrer indsee Tingene langt bedre,
end flere hundrede Fornuftige. Det er Colle-
gial rigtigere at tusende tænker det, sex enkelte
vil have , end at af hines Meeninger burde
udledes det sande og nyttige. Ved Commis-
sioner, satte over Opdragelsen, kan det dog vel
hænde , at Commissions Herrerne lade trykke
deres Meeninger, og den sunde Fornuft faaer
da Lov til at forcaste eller biesfalde det vedtagne.
Opdragelsen kan ikke vente sig al Guldkom-
menhed af den første Commission , men nu
flaa ved dennes Feiltrin kan vel Eftertiden
forestaae det sande. Tænkesfriheden arbejder
ikke allene for det nærværende , den bearbejder
Jorden , saaer bestandig, overlader Efterlæg-
ten at høste.

Man bør, i at bedømme Skriveriets
Nytte for Staten, stedse gjøre Forskiel imellem
den

Den borgerlige og lærde Staat, hin kan forsøge Advarstjerne, denne vover, gaaer langsom frem, og tvinger dog omsider den Borgerlige at rette sig efter den. Bliver Menneskelighedens Friheds Tøihuus ikke færdig strax, saa kan det aldrig fortryde en Videnskabs Dyrker at han slæber Materialier sammen til dette Opbyggelse. Paa dette vigtige Huus arbejder i hver Staat en stor Mængde uden at kiende hinanden. Ikke kan de Fornuftige og Dplyste i enhver Nation komme sammen for at afstale det nyttige, og hvad de til Statens Gavn vil stedse som det ene rigtige forsvare og see fremmet. Efter visse Staters Regierings Former, hvor Tingenes Form er Væsenet, vilde sliq Sammenkomst kaldes Oprør. I Skrifter mødes disse Dplyste, enhver fremsætter sin Meening, og den rigtige finder Bifald. Der hersker paa denne Maade en hemmelig Eenighed og Forstaaelse imellem alle Dplyste i en Staat. Den opklarede Fornuft vinder daglig flere og flere Tilhængere, den vover at stride imod Baner, Privilegier, ufornuftige Planer, udrykker Fordomme, ja selv sætter sig paa Folkeslagenes Troner, thi kun denne kan være den evige Wiisdoms Statholder og Billede paa Jorden.

Det er naturligt, at Aristocraterne enten i eller uden for Collegier maae have Skrivefrihed og en friere Opdragelse, der ene værner om Tænkfriheden; thi ligesom de Oplystes Antal voxer i alle Stænder, velser man alt mere og mere de fødte Stores Paastand, at deres Meening er ene rigtig og følgyærdig, fordi det er deres.

Fornuftens Armee voxer daglig ved Hielp af Skrive- og Trykke-Frihed, den vinder i de fleste Skiermyndler, slaaer ofte Adels, Bæners og Hierarkiets smaae Troppe paa Flugten. Og man mærker i flere Stater at en Fiende kan mærkelig svækkes, om ikke just hans Hoved Armee paa engang slaaes. Denne er Laabernes Paastand, naar de siye, at Skriverie intet gavner Menneſkeligheden, de kan ikke beregne, at Oplysning og Frihed haver Klogskab til Ansører, der stedse raader til at gaae langtsomt, men sikkert. Hvor Oplysnings Armeen først rodfæster sig kan den sielden drives tilbage, den finder Magasin af alt det, den forlanger, i ædle fritænkende Borgers Barm, der aldrig stod aaben for Aristocraterne og deres Finanz = Mørke og Oplysning qvælende Idrætter. Bores fiære Fødeland haver over i Hartusende været jammerlig
tryk

erhykket af stærke Indquarteringer af Adelens og Hierarkiets Tropper. En Armee af 20000 Mand haver det ikke allene maattet fede og føde, men endog dertil under Trudsel af timestig og evig Belfærds Forliis, haver det lovet dem Endighed. I de sidste 139 Aar ere forskjellige Skiermyndster gaaet Inffelig af. Nogle Stæder tør dog Tænkesfriheden hos os nedsætte sig som Borger. Ja endog Aristokraternes tilbudne Freds-Forslage ere taalelige. De paastaae ikke mere at eie Bønderne, men at de som Borgere kan indgaa Contracter, kan arve i Roe, og kaste sig ind under Lovenes Beskyttelse imod sin Jord-Eier. Menneskene der skal med Creaturerne dyrke Jorden, have nu Lov til at være frie Pagtere. I Holsteen derimod er Aristokraternes Hoved-Armee samlet, den maae adspredes af sig selv, den oplyste Egeunytte lærer dem, at Frihed giver sikke og bedre Indtægter end Slaverie, og med dennes Fremme kommer uformærkt en bedre Opdragelse, og Armeen splitter sig ad af sig selv.

Hierarkiets Armee uden Hoved-Anfører, er uden Taktik, haver Magasiner i Mængde, synes hellere at ville døe i disse velslydte, end at forsvare dem, uden med Ansærg om Pest, Op-

rør, Rietterie, Landeplager, hvor de kun see
Oplysnings og Friheds blide Følger.

Ingen Steder mane Præsterne Dieves
Ien mere, ei heller læse over Sygdomme, for-
drive dem hos Mennesker eller Dvæg ved at
støbe Kirkeblæ over dem, kun sparsomt hist
og her tiene de en Haandskilling ved at vise
stiaalet igien. Og Fritænkere, i den blinde
Rettroenheds-Sprog, eller fornuftige Christ-
ne findes der rundt om i alle Meenigheder,
der lære at Troe og opklaret Fornuft ikke bør
adskilles, ja som trætte Præsterne nok med at
forlange forklaret de udenad lærte Gudstienstlige
dogmatiske Ord, hvis Udvikling tydelig og fat-
telig fordre lange bedre oplærde Præster, end vort
examinerende Universitet skifter om at frem-
bringe. De tænkende Christne hænge ikke ved
Præste Troe, de vil vide, hvorfor Troen skal
begynde hvor Fornuften slipper. Præsterne der-
imod vil, at man ikke maae prøve hvorvidt For-
nuftens Kræfter strække til at gjøre Folk oplyste,
og dydige, og naar disse først ere brugte, da
som et stærkere Middel at bruge Troen.

Ofte nok bliver det Præsterne sagt, at
de skulle overlægge, hvorfor de saavel betales
af Staten. Om de kan svare til de Fordrin-
ger

ger enhver Huusfader i deres Meenigheder
 haver til dem? Om de fordi de ere ordinerede,
 nyde Tiender, Offer o. s. v. eller om det er
 som Betaling for det Gode de stifte i det
 Moralske, at de opløse og forbedre de unge
 Hjerter, at deres egen Wandel er et Beviis
 paa, hvilke Dyder og Handlinger, opklaret
 Fornuft forenet med Religion kan frembringe?
 Vi kiende en stor Deel værdige Præster, der
 ere deres Menigheders Venner og Raadgivere,
 og som i Stilhed klage over, at de mistede Ære
 og Embede, om de vovede at indføre en mere
 tænkende Opdragelse, og begyndte med at lære
 Bønderne igiennem Naturhistorien at kiende
 Skaberen, og de Syner, hvorved de skulle
 erhverve deres Udkomme. Slige Præster
 burde Skole-Commissionen udmærke, og tage
 dem i Beskyttelse imod de rettroende Bisper,
 og de Collegier, hvorpaa de have Indflydelse.
 Ingen anden Tieneste ønskede disse Præster,
 maatte dem bevises, ja intet andet behøvedes
 for at fremme den mere tænkende Opdragelses
 Sag, end at lade alle Bispernes Erklæringer
 for Catechismus Opdragelsen trykke. Maga-
 sinet tilbyder Plads. Den sunde Fornuft
 skulde snart udpille det ugrundede og Hie-
 rariske i disse Mænds Grunde for en Sag,
 hvorved deres Personlige Agtelse, der længe
 var

var Kirkens og Troens Beskytter, gandske vilde tabe sig. For nærværende Tid fører jo endnu ofte Biske Stolens Tiender, Magt over Præsterne og Skoleholderne al, Ugt med sig over paa Personen, der Collegialiter vælges til Bisp, hans egen Fortieneste kommer jo slet ikke i Betragtning.

Sært var det, skulde 13 Bisper, 2000 Sognepræster kunde blot med deres Uvillie hindre en bedre Opdragelse. Denne deres Uvillies Grund maatte de dog vel lade bedømme af Fornuften; vandt her Catechismus Seier, desto prægtigere blev dens Triumph, tabte den Slaget, maatte og vel den friste de Overvundnes Skiebne.

Det er ikke Tid længere at lade en Sag af den Bigtighed, som det Spørgsmaal om Præsternes Magt over Opdragelsen er, ene beroe paa Præsteskabets ensidede Dom og Betænkning. Formedelt den Sammenhold, den Forstaaelse, der hersker imellem alle Oplyste i Europa, kan man jo benytte sig af alle Nationers Advarsler, og da overbevise sig om, at alle Stænder trænge i alle Stater til en mere philosophisk Opdragelse, end den Hierarkiet har skienket Menneſkeligheden i 1600 Aar, der sig selv stedse liig, har fra Alder til Alder afrettet Christne, som meget sielden vovede at nytte

nytte Videnskabernes Eys, og endnu mindre i Børne - Opdragelsen at blande det med Religionen.

I Frankrigs Optoge finder den Tænkende noget meget lærerigt, der gjør en tænkende Opdragelse alt mere og mere nødvendig. Her er jo Striden imellem Oplysning og Dums-
hed, imellem Frihed og Herske-Syge, imel-
lem Menneſkeligheden og dens Slave-Fogder. Heraf bliver Følgen vist en rolig, vindſkibelig, frie, og mere opløst Almue end før. Man
ſkulde i Roe arbeide paa det, som diſſe igien-
nem ſaadanne græſſelige Udbrud af Ulykker
komme til. Vi kunne qvæle denne Ueenig-
heds Sæd ved at indføre en tænkende Opdra-
gelse, og en opløst Almue vil da let rette de
Feil, der nedtrykke den.

Frankeriges Rolighed ſkal i dette Ma-
gaſin, naar den indtreffer, blive bemærket.
Man vil da viſt ſee, naar Geiſtligheden er
ſadt hvor den bør ſtaa, at man vil indføre en
ſand philoſophiſk Opdragelse.

Philoſophiſk Opdragelse og Læren, vil
vel nogle Viſper og af Kettoenhed nedbøiede
Præſter ſkrige, er ikke andet end Religionens
Kingeagtelse, den opblæſte menneſkelige For-
ſtands Tant. Hvor denne Opdragelse herſker,
der vil det vanartede Menneſke blive ſalig ved
egen

egne Kræfter, han vil intet vide af Christo, af Forsoningen, af den Hellig Aands Naades Virkninger &c.

O! kiere Geistlige, værere ikke saa ivrige, spild ei saa mange intet betydende Ord, naar de rives ud af deres Sammenhæng; betænk først at Eders Guds Sag er og Fornuftens Sag, tænk tilbage paa Eders Oprindelse og ikke paa den vældige og rige Stand, I nu udgiøre. Vandre for et Dieblis med Paulus ved Haanden, forstaae hinanden kan I ikke, thi ingen haver ene lagt sig efter det platte jødiske Grædsk, sidder da ned ved hans Side paa Bæver-Bænken, lærer af ham, at den Troe han udbredte, rettede sig efter den Oplysning, den Bindstibeligbed der skaffede de Circler Velstand og Udfomme, hvori han levede. Han vilde gierne at Tapet-Magerne i Tarsus skulde bringe bedre Tapeter til Rom end de fra Tyrus, han sagde ikke til Haandværkerne, Søefolkene, Kiøbmændene, med hvilke han levede: Indtil I have fyldt 15 Aar skal Eders Tid allene anvendes paa at lære uden ad Jerusalems Tempels Indreening, at kunne opramse det hele gamle Testamente, og de Prædikener jeg holder eller lader skrive; tvertimod ingen vilde han maatte æde, uden det han med sit Arbeide havde fortient. Ja den Bindstibelige

lighed Paulus prædiker for Thesalonikerne for-
 drede ikke liden videnskabelig Oplysning. Uden
 Smag i Arbeidet kunne dette ikke føres til de
 store Stæders Marked i det romerske Rige,
 at efterabe vel græske Mesterstykker lærdes ikke
 i det gamle Testamente. Paulus selv gjør For-
 skiel paa Religion og Oplysning. Han for-
 drede Troe af en oplyst Mand. De vare alle
 opdragne, oplærte, som Paulus omgikkes
 med. I Grunden have de hellige Skribenter
 ikke givet os deres Tanker om Børne-Op-
 dragelse, uden allene om Sindelaugets Dan-
 nelse. Hvad enhver skulde lære passende til Ti-
 dernes Smag, kunde ikke foreskrives Menne-
 ske-Slægten, da Oplysning beroer for meget
 paa tilfældige Opdagelser, der saa meget ud-
 vide Menneskenes Bidefreds, og hans Maas-
 de, derefter at nytte Naturens Producter.
 Paulus har i alle sine huuslige og offentlige
 Prædikener, og de første Christne efter ham,
 lidet høvt med Menneskenes Opførelsen at gjøre,
 de overtalede alle til at være gode dydige Men-
 nesker. Man lode de hedenske Skoler oplære
 dem. Her gik Tiden ikke bort med Catechismus.
 En Billedhugger havde meget andet at lære
 sine Discipler, de skulde kiende Historien,
 Poeterne, den menneskelige Bygning, inden
 at de kunde blive Billedhuggere.

mathematiken
maats

maatte de være fortrolige med. Vilde saadanne Discipler, der kunde arbejde i et græsk Kunst Værksted, være Isis Dyrkere, Jøder eller Christne kunde det være Mesteren det samme; men det var ikke ligegyldigt, at de fordærvede hans Arbeide, med skideesløs og smagløs Arbeide, og derved berøvede hans Værksted dets Ære og Rygte. Endog da, i det andet og tredie Aarhundrede de Christne selv havde Skoler, vil man med Forundring erfare, at de ikke sielden vare det imodsatte til vore nærværende Skoler. Vel oplærte man de Unge i Christendommen, men paa en tænkende og philosophisk Maade, og herom en egen Afhandling i dette Magasin. Det blinde Hierarkie have vi allene at takke for nærværende flette Opdragelse. Naar man da viser dennes affæhlige og paa Sæderne, samt almindelig Oplysning skadelige Indflydelse, vil det vist meget bidrage til, at man forandrer samme, og ikke længere giver den en Bigtighed, som allene Overtroe og Dumhed kan billige.

Af disse Grandstæninger, anstillede over de første Christnes Skoler kunde en Afhandling være Følgen, og Præsternes forgieves Arbeide paa Landet at danne sædelige og til Oplysning skikkede Meenigheder, vilde da og blive beskuelsen fremsadt, helst naar man tillige viste, at den evige Dogmatiseren, Homiletiseren,
egen

egennyttig Narvaagenhed over Kaldets Indsønsters Forbedring, hverken for fine eller for bedre Bønderne. — Vi troe ikke andet, end at det jo maatte moere Læserne her i Magasinet at læse flere af Fædrenelandets latinske og danske Skoler saaledes behandlede, som Nasskøvs Skole i det første Bind skal unægtelig fremsættes, — vil det være meget gavnligt, at flere Tænkende bleve mere bekiendte med Skole-Væsenets forfaldne Tilstand i Dannemark, hvorom man i Almindelighed veed meget lidet. Magasinet vil prøve paa at afhielppe denne Trang. Af og til maa Magasin-Samlere hiemsøge Læsernes Taalmodighed med Recensioner over Opdragelses Skrifter, der stedse skal være saabestedne og grundige, som Enst til at gavne og Anstændighed fordrer. Udbedende sig derfor Undsætning hos Læserne, om man for denne Maade skulde blive ilde behandlet af Berlingianer, Minervianer &c. Ordene paa aner kan ikke andet end være behagelige i vore Ahne-Tider. Det var en meget lykkelig Hændelse, om Enhver boderne i Skole-Commissionen skulde torde vove at sige, hvorvidt Skole Commissionen kommer hver gang den samles; unægtelig vilde Landet være meget glad over at kunne erfare dens Fremgang, da flere Familier, i Forreening med Skolelærere kunde gjøre adskillige

B

lige

lige gode Indretninger og Forberedelser, til at imodtage en forbedret Opdragelse — Det Skridtviis pleier dog at være bedre end det meget Hovedfulds. Saaledes vilde det være meget gavnligt om, Læserne her i dette Magasin kunde læse Afhandlinger, der havde til Formaal at udrødde den uhyre Mængde Fordomme og Bildfarelser, der udmærke den herskende physiske Opdragelse, som ikke fortjener at kaldes andet, end enten forkielende Bæsen, eller utidig, egenfindig, lunefuld Aldfærd. Dyrenes Physiologie og Sæder indeholde mangfoldig nyttige Raad og Advarseler til Fædre og Mødre, der arbeide paa i de første 12 Aar at give deres Børn en med deres Legemspræster passende physiske Opdragelse, for paa denne Grundvold med Bished at kunde bygge forbedret Sædelighed. Endelig, skulde Skolelærere have billige Klager at føre imod Bisper, Skole-Inspecteurer eller Patroner, da skal deres beskædne Klager her i Magasinet finde Sted. Uagtet Magasinet ikke kan andet, end henvise dem til Lands Lov og Ret, saa kan dog Fornuftige dømme, om man ikke burde mage det saa, at den Ringere kunde faae Ret imod den Mægtigere uden ved Rettergang saa underlig som den nu er. En Fortællning haves færdig, der viser at en god og lærd Skolelærer

rer maae henvie sin sidste Levetid i Dialter, fordi Cancelliet i hans Sag var af den Meening, at der var intet ved hans gode Sag at gjøre. Man giennemlæse disse her giordte Løfter, og skulde nogen have Lyst at biedrage til disses Opfyldelse ved at være Magasinet's Subskribent, da kan de melde sig hos Forlæggeren Bogtrykker Holm i store Gjolstrædet.

Vel er Magasinet ikke gandske fuldt, men man veed dog, hvor Forraadet er, og behøver ikke at skikke Opløbere ud paa Landet, for at fordyre Vahrene.

Magasinet haaber nok at skulle kunne vedligeholde Læsernes Nyde: Lyst. — Det sølelige Tab, der hidindtil haver været forbunden med Forlaget af Opdragelses Skrifter, kunde ikke andet end overtale ham som Forlægger at foretrække det mindre Tab for det større. Biesfaldet, hvormed Indbydelses-Planen til Opdragelses Magasinet bliver optaget, bestemmer Magasin-Arbejderne til at udgive deres Forraad, og ham til at være deres Forlægger.

Frimodigheden, hvormed dette Magasin skal udarbeides, kunde ikke mishage dem der vide, at Sandhed skyer den smigrende og pralende Tone. Hvo kaster sin Yndest paa en sledsk og skiden Trugler? Hvo venter sig Undervisning fra de Praleres Hænder, der daglig
ere

ere beskæftigede med, at bygge Stilladser til de fødte Store? Fordommies Udrindelse, Sandheds Stadfæstelse? Dyders Udbredelse, og almindelig Oplysnings-Fremme, ere vigtigere Pligter at opfylde for Skribenterne, der meene det vel med deres Fædreland, end at vise feig Overbærenhed imod Mænd, som Hierarchiet kaldte hellige Bisper, mod Collegier som de grumme Lehnstider oprettede midt inde i Dispotismens Mørke, ja imod Løve derielden have sand philosophisk Kundskab om Naturen og Mennesket til Grund.

Her ere Pligterne, Magasin-Samlere skal stræbe efter at kunde opfylde. Bogtrykkeren vil ei heller glemmer sine, naar Læserne ei glemme deres, at betale Arket med 2 ß . Trykpapiir og 4 ß . Skrivpapiir, og hvo det lyster at arbejde efter denne Plan, da at indsende til Forlæggeren Afhandlinger i Skole- eller Opdragelses-Væsenet; blive de ikke brugte, skal Magasinet indeholde Grundene til deres Forfæstelse. Kun for femhundrede faste Subskribenter, kan Udsalget skee af Magasinet; for et mindre Antal begyndes ingen Trykning.

